

61/920
JUS

standardizacija

bilten jugoslovenskog zavoda za standardizaciju — beograd

4

standardizacija

bilten jugoslovenskog zavoda
za standardizaciju — beograd

4

april
1973.
strana 64—95

IZDAVAČ

Jugoslovenski zavod za standardizaciju,
Cara Uroša 54
Beograd
Telefon 634-322
P. F. 933
Evidentni račun 60805-845-614

ODGOVORNI UREDNIK

Milan KRAJNOVIĆ, dipl. ecc.

REDAKCIONI ODBOR

Slavoljub ĐORĐEVIĆ, Đuka LISICA,
Mara MATIĆ, Srboljub STOJKOVIĆ,
Branislav TEŠIĆ, Olga VELJANOVIĆ,

UREDNIK ZA ŠTAMPU

Marija KRISTARIĆ

TEHNIČKI UREDNIK

Dragutin MILOŠEVIĆ

PRODAVNICA JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

Kneza Miloša 16, Beograd

ŠTAMPA:

Beogradski izdavačko-grafički zavod
Beograd, Bulevar vojvode Mišića 17.

Aktom Republičkog sekretarijata za kulturu SRS
br. 413—55/73—02 od 1. I. 1973. godine ovo
izdanje je oslobođeno poreza na promet proizvoda.

šta očekujemo od novog Zakona o standar-
dizaciji (Milan Krajnović, dipl. ecc., direk-
tor JZS) 66

tekstil i tekstilne mašine u jugoslovenskim
i međunarodnim standardima. Prikaz stanja
u oblasti standardizacije tekstila i tekstilnih
mašina (Stanko Savić, dipl. ing.) 69

zasedanje tehničkog komiteta za kožu Međuna-
rodne organizacije za standardizaciju ISO/TC
120 (Vukosava Debač, dipl. ing.) 76

anotacije predloga standarda za javnu diskusiju
iz oblasti:

— laboratorijskog stakla 78
— rudarske terminologije 78
— bakar i bakarnih legura 79
— transportera i elevatora 79
— sanitarne i vodovodne armature 79
— šinskih vozila 80
— građevinarstva 80
— vatrogastva 81
— iz oblasti piezoelektričnih kristala 81

međunarodna standardizacija:

— primljena dokumentacija 82
— kalendar zasedanja 86
— informacije ISO 90

pregled primljenih važnijih inostranih stan-
darda 91

šta očekujemo od novog Zakona o standardizaciji

Urednik časopisa "Standardizacija" dr. sc. Milan Krstović, dipl. eng. inženjer, profesor Jugoslavenskog zavoda za standardizaciju

- Milica Krstović, dipl. eng. inženjer
- Zvezdana Krstović, dipl. eng. inženjer
- Zvezdana Krstović, dipl. eng. inženjer
- Zvezdana Krstović, dipl. eng. inženjer

pozivamo sve naše čitaoce, saradnike iz oblasti standardizacije, stručnjake svih grana privrede na saradnju u našem biltenu »standardizacija«

dopise, članke, pitanja, mišljenja i predloge slati na adresu izdavača.

Redakcija

šta očekujemo od novog Zakona o standardizaciji

Milan Krajnović, dipl. ecc.
direktor Jugoslovenskog zavoda
za standardizaciju

Zakon o jugoslovenskim standardima donet je 1960. godine kada je standardizacija kod nas bila relativno mlada i nerazvijena tehnička disciplina. Imajući u vidu vreme kada je Zakon donet i naš domet u standardizaciji toga vremena, mora se priznati da je on na veoma pogodan način dao široke mogućnosti za razvoj ove discipline u našoj zemlji. Kasnije izmene i dopune Zakona uglavnom su se odnosile na pitanja nadležnosti i nisu menjale njegove osnovne koncepte.

Donošenje ustavnih amandmana nametnulo je potrebu usklađivanja velikog broja saveznih Zakona sa Ustavom. To se odnosi i na Zakon o jugoslovenskim standardima o čemu je u toku 1972. godine vođena veoma interesantna diskusija. Brojni učesnici u diskusiji tražili su da se prilikom usklađivanja Zakona sa ustavnim amandmanima izvrše generalne — konceptijske izmene. Iako opravdani, ovi zahtevi nisu prihvaćeni od stručnih službi zbog kratkoće vremena u kome je trebalo obaviti obimnu zakonodavnu delatnost. Zauzet je stav da se u ovoj fazi, u vanrednom postupku, formalno donese novi Zakon, ali da se izmene u njemu kreću u granicama usklađivanja sa ustavnim amandmanima. Takav nacrt Zakona sada se nalazi pred Saveznom skupštinom i njegovo donošenje se uskoro očekuje. S obzirom da ove izmene ne zadovoljavaju savremene potrebe našega društva u domenu standardizacije, pristupilo se izradi novog Zakona na novim koncepcijama koji u redovnom postupku treba pripremiti i uputiti Saveznoj skupštini. Postoji realna mogućnost da se u toku 1973. godine temeljito pretresu konceptijska pitanja i izradi nacrt novog Zakona. Tako je radni zadatak i formulisan.

Polazeći od činjenice da standardizacija u savremenom industrijskom društvu zadire u sve oblasti ljudske aktivnosti, da je ona nerazdvojni deo tehničkog progressa, da ona mora biti usklađena sa međunarodnim sistemom standardizacije, kako zbog neizbežne intenzivne međunarodne razmene dobara i usluga, tako i zbog transfera znanja i tehnologije proizvodne, tehničke, naučne i intelektualne kooperacije savremenog sveta, standardizacija mora biti drugačije tretirana nego do sada. Takva obuhvatnost standardizacije, međusobna uslovljenost i povezanost privreda raznih stepena razvijenosti i različitih privrednih sistema, ne može biti zaobiđena ili ignorisana u koncepciji na kojoj će se raditi novi Zakon.

Polazna osnova ove koncepcije je ta da se izradi i donese Zakon o standardizaciji kao disciplini čiji se domet ne iscrpljuje u donošenju jugoslovenskih standarda kako je u osnovu tu materiju postavio postojeći Zakon. Domet standardizacije je mnogo širi i obuhvatniji i sa njom se u većoj ili manjoj meri bave svi učesnici u proizvodnji i prometu roba, usluga i niza drugih društvenih delatnosti. Ako bismo u grubim crtama pokušali da standardizaciju definišemo kao proces stvaranja i primene pravila ponašanja, uz saradnju svih zainteresovanih, usmeren u cilju postizanja opšte ekonomičnosti i čija se rešenja zasnivaju na proverenim rezultatima nauke, tehnike i prakse, prezentirana u obliku društveno priznatih dokumenata onda novi Zakon mora jasno odrediti mesto i ulogu svih učesnika i nosilaca poslova u procesima standardizacije. To u stvari i jeste osnovni razlog za povlačenje postojećeg i donošenje novog Zakona.

Sama činjenica da se ovom pitanju prilazi sa jedne šire društvene platforme, a ne sa pozicija zakonske regulative, to se Zakonom moraju odrediti osnovni ciljevi standardizacije u sadašnjim uslovima. Polazeći od poznate činjenice da u savremenom društvu rapidnom brzinom raste broj varijanti proizvoda i postupaka što život čoveka čini težim i komplikovanim, to je uprošćavanje, a samim tim olakšavanje ljudskog življenja jedan od prvih ciljeva standardizacije. Omogućavanje sporazumevanja, iskazivanja potreba, razmena mišljenja i ideja, prvenstveno između proizvođača i potrošača, nezavisno od govornog jezika, državnih granica i geografske udaljenosti, zatim zaštita zdravlja, života, bezbednosti uopšte, obezbeđenje kvaliteta proizvoda i usluga, usmeravanje domaće industrije na savremenija rešenja da bi bila konkurentna i sposobna za poslovnu saradnju, što u krajnjem sve doprinosi opštoj ekonomičnosti društva u celini, u najgrubljim crtama predstavlja ciljeve koji pri donošenju Zakona moraju biti uzeti u obzir.

Ovakav prilaz problemu nameće pitanje ko su nosioci standardizacije i kako je organizovati. Iz iskustva razvijenijih zemalja poznato nam je da se prema gruboj podeli standardizacija odvija na četiri osnovna nivoa. I to kao:

- Međunarodna standardizacija
- Zemaljska (nacionalna) standardizacija
- Gradska standardizacija i
- Interna standardizacija.

Svaka od ovih aktivnosti ima svoje mesto u sistemu. Bez međunarodne standardizacije promet roba i usluga u savremenom svetu bio bi objektivno ograničen i sveden u neuporedivo skromnije granice. Proizvodna kooperacija, tehničko-tehnološka i naučna saradnja, takođe, ne bi bile moguće bez doprinosa koji daje međunarodna standardizacija. Zemaljska ili jugoslovenska standardizacija, sa jedne strane predstavlja transmisiju za prenošenje iskustva i saznanja razvijenijih zemalja u našu zemlju, a sa druge strane, podržavajući pozitivne procese racionalizacije, unapređenja proizvodnje i sve druge aktivnosti objedinjene u standardizaciji kao disciplini, objedinjava ih i usmerava na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu. Postojeći Zakon je ovaj nivo standardizacije lepo obradio i o njemu ovde nije potrebno nešto više govoriti.

Ono što novi Zakon iz osnova treba drugačije da reši to je tzv. standardizacija po granama i interna standardizacija. Nosioci standardizacije po granama bi uglavnom bila Poslovna udruženja. Zavisno od značaja i zadataka koje bi udruženju dali njegovi osnivači, aktima o osnivanju odredili bi se zadaci i u domenu standardizacije. Postoji niz problema koji su za granu ili grupaciju identični i aktuelni, a za zemlju kao celinu nisu od interesa. Ta pitanja se mogu rešavati standardima za pojedine grane kao što je to praksa u industrijski razvijenim zemljama ili kako je to kod nas rešio »Jadranbrod«. Isto tako, veliki sistemi kao što su Železnice, PTT ili JA, moraju imati svoje standarde i službe koje se bave tom aktivnosti. Poštujući ustavni poredak i sistem, Zakon bi obavezao osnivače pomenutih službi da u skladu sa svojim interesima regulišu ovu materiju u osnivačkim aktima. Gde bi udruženje trebalo da ima stručni aparat, a gde Komisiju sastavljenu od stručnjaka članova osnivača, trebalo bi da kaže javna diskusija koja predstoji, respektujući interese osnivača kao primarne. U svakom slučaju ova aktivnost bi u delatnosti udruženja morala imati svoje mesto.

Što se tiče interne standardizacije njeno je mesto u radnim organizacijama. Danas ni jedna radna organizacija koja ima pretenzija sa svoje proizvode ili usluge plasira van granica domaćeg tržišta, ili organizuje proizvodno tehničku kooperaciju, ne može zamisliti taj posao bez interne standardizacije koja mora da se nadoveže na nacionalnu, a preko nje i na međunarodnu standardizaciju. Vreme zanatske proizvodnje čije je tržište bio neki uži region uglavnom pripada prošlosti. Takvoj proizvodnji, standardizacija ni sada ni u prošlosti nije bila potrebna. Industrijskoj proizvodnji kojoj bitan uslov predstavlja veliko tržište i permanentno praćenje razvoja tehnologije i tehnike konkurentskih firmi, interna standardizacija predstavlja element tehnološkog procesa kao što su mašine, objekti, energija, istraživanje itd. U toku javne diskusije koju otvaramo, treba razmeniti mišljenja i zauzeti stavove kako se organizaciono postaviti u osnovnim organizacijama udruženog rada, a kako na nivou kombinata. Sigurno je da opštevažjećeg rešenja, jednakog za sve, ne može biti i da se normativnim aktima samih radnih organizacija to mora rešiti. Ali je isto tako neophodno da se i u Zakonu neke obaveze predvide. Ako toga ne bi bilo, onda bi sva dosadašnja nastojanja bila dovedena u pitanje, a jedna progresivna mera odložena za izvesno vreme da nas, umesto racionalne politike, nužda na to natera.

Kada se govori o nosiocima standardizacije i njihovim obavezama verovatno će se javiti i mišljenja da tu ima elemenata nametanja obaveza, što nije u skladu sa samoupravnim sistemom. Iako smo ubeđeni da takva mišljenja neće doći od onih koji su direktno zainteresovani da se problemi standardizacije što bolje reše, ta mišljenja ne treba potcenjivati. Već u prošlogodišnjoj diskusiji nosioci otpora savremenijem rešenju ove materije nisu bili proizvođači. Naprotiv, proizvođači su nova rešenja tražili, a protiv njih su se borili tzv. »zaštitnici« sistema koji ovu materiju i njen značaj u savremenom svetu uopšte ne poznaju. Sa tim treba i ovoga puta računati i biti pripreman za raspravu na bazi činjenica i stvarnih potreba savremene proizvodnje i prometa.

Pri donošenju novog Zakona javlja se kao aktuelno još jedno pitanje. To je razgraničenje šta treba regulisati sa standardima, a šta tzv. tehničkim propisima među kojim su najbrojniji Pravilnici. U dosadašnjoj praksi je bilo teškoća zbog činjenice da je ista materija

Šta očekujemo od novog Zakona

bila predmet standarda i nekog drugog tehničkog propisa i to različito regulisana. To je u praksi stvaralo niz teškoća. S obzirom da se paralelno radi i Zakon o tehničkim merama očekuje se od učesnika u javnoj diskusiji da pruže pomoć.

Još jedno pitanje je stavljeno na razmatranje za koje se predlaže drugačije rešenje od dosadašnjeg. Naime, neke od životnih namirnica nisu bile predmet jugoslovenskih standarda nego propisa o kvalitetu proizvoda. To su preventivno proizvodi animalnog porekla. Mišljenja smo da se i ova materija može rešiti standardima, s tom razlikom što u komisijama za njihovo donošenje treba da budu zastupljeni sanitarni organi i tržišna inspekcija sa pravom veta, da neke odredbe ne bi ugrožavale zdravlje potrošača.

Pri donošenju standarda na svim nivoima zadržao bi se princip dogovaranja svih zainteresovanih kako se to i do sada činilo pri donošenju jugoslovenskih standarda. Revizija standarda bi posle izvesnog vremena predstavljala obavezu i komisija bi odlučivala da li se standardu produžava vek ili se nešto mora menjati. Uz ovo je vezano i pitanje obaveznosti jugoslovenskih standarda. Za sada preovlađuje mišljenje da u našim uslovima ima smisla donositi standarde »sa obaveznom primenom«, a ne i standarde »sa primenom«. Predlaže se uvođenje tzv. privremenog ili eksperimentalnog standarda tamo gde se za njim u praksi oseća potreba. Posle određenog roka ovi standardi bi se dopunjavali i zamenjivali sa obaveznim.

Postojeći Zakon obuhvata i materiju koja po mišljenju mnogih spada u domen robnog prometa. To su pitanja cena, atesti, certifikati i znak kvaliteta. Za sada su na ovim pitanjima mišljenja podeljena. Očekuje se da će javna diskusija pomoći da se i ova pitanja reše na najcelishodniji način.

U grubim crtama ovo bi bile najosnovnije izmene koje bi trebalo uneti u novi Zakon. Velikom broju radnih organizacija, njihovim asocijacijama, društvenim organizacijama i državnim organima dostavljene su teze koncepcije novog zakonskog rešenja ove materije. Mi se nadamo da će u diskusiji uzeti učešće brojni stručnjaci iz ove oblasti i dati svoj doprinos adekvatnom rešenju statusa standardizacije u jugoslovenskom društvu.

tekstil i tekstilne mašine u jugoslovenskim i međunarodnim standardima

prikaz stanja u oblasti standardizacije tekstila i tekstilnih mašina

Stanko Savić, dipl. ing.

predmet jugoslovenskih standarda za tekstil

Postojeći jugoslovenski standardi za tekstil, mogu se prema materiji koja je predmet standardizacije podeliti u tri glavne grupe:

- grupa standarda od opšteg značaja, F.A
- grupa standarda za tekstilne sirovine, poluproizvode i gotove proizvode, F.B F.C F.D F.E F.G F.Z
- grupa standarda za kvantitativnu i kvalitativnu kontrolu tekstilnih sirovina, poluproizvoda i gotovih proizvoda, F.S

Grupi od opšteg značaja pripadaju standardi koji obrađuju sledeće:

- uvođenje sistema tex za označavanje finoće — debljine tekstilnih vlakana, pređe, konca i sl.,
- označavanje pređe i konca u tex-sistemu.

Grupa standarda za tekstilne sirovine, poluproizvode i gotove proizvode obuhvata sledeće:

Uslove kvaliteta vlakana i to:

- prirodnih (vuna, pamuk, kudelj, juta, kenaf),
- veštačkih (viskoznog cel-vlakna, pamučnog, vunenog i jutelog tipa),
- sintetičkih (poliakrilnitilnih, filament-trake i sečenih).

Standardi obuhvataju sve elemente koji su od značaja u daljoj preradi vlakana u tekstilnoj industriji i u prometu, od proizvođača do korisnika-kupca.

Kao što je navedeno, od velikog broja sintetičkih vlakana, veoma mali broj je standardizovan. U najskorije vreme izradiće se nacrti predloga standarda za ostala sintetička vlakna koja u nas do danas nisu standardizovana.

Uslove kvaliteta traka, pređe, konca, kanapa, i užadi i to:

- češljane vunene trake,
- vunene pređe, češljane i vlačene,
- pamučne pređe, češljane, kardirane i vigonj,
- kudeljne pređe,
- jutene pređe,
- pređe od cel-vlakana,
- viskoznog rejona,
- poliamidne filament-pređe,
- poliamidne kudravke,

- konca za šivanje,
- kudelnog kanapa,
- kudeljne užadi.

Standardi obuhvataju karakteristike, propise kvaliteta i dozvoljena odstupanja.

Nije standardizovana pređa (predena i slična) iz sintetičkih vlakana. U toku je prikupljanje podataka o tehnološkim mogućnostima naših predionica, kao i o potrebama korisnika ove pređe i o uslovima kvaliteta pređe iz sintetičkih vlakana.

Uslove kvaliteta tkanina i to:

- za vunene tkanine,
- za pamučne tkanine i za tkanine za muško rublje i posteljinu,
- za kudeljne tkanine,
- za jutene tkanine,
- za tkanine od cel-vlakana,
- za tkanine za trgovinu od viskoznog i acetatnog rejona,
- za tkanine za konfekciju od acetatnog rejona,
- za tkanine postavne za konfekciju, od viskoznog i acetatnog rejona,
- za tehničke tkanine, azbestne, jutene i pamučne.

Uslove kvaliteta ćilima i tepiha i to:

- za ćilime ručne izrade (pirotskog, bosanskog i makedonsko-kosmetskog tipa),
- za tepihe ručne izrade,
- za tepihe mašinske izrade.

Uslove kvaliteta rublja i slično, i to:

- postelnog rublja (čaršavi, navlake),
- stolnog rublja (stolnjaci, salvete),
- peškira i kuhinjskih krpa.

Uslove kvaliteta bolničkog tekstila i to:

- tkanina za posteljno rublje,
- peškira,
- postelnog rublja,
- ćebadi — pokrivača.

Uslove kvaliteta za trake za patent-zatvarače i patent-zatvarače.

Sistem veličina i oznaka za muške, ženske, dečije muške i dečije ženske pletene proizvode.

Veličine, mere, kvalitet izrade i način proveravanja mera i kvaliteta izrade pletenih proizvoda, muških, ženskih, dečijih muških i dečijih ženskih, za decu do 1 godine, zatim čarapa i rukavica za sve uzraste.

Sistem veličina i oznaka za konfekciju, mušku, žensku, dečiju mušku i dečiju žensku.

Veličine, mere, kvalitet materijala i pribora i izrade konfekcije i to:

- za mušku, žensku, dečiju mušku i dečiju žensku odeću,
- za kupaće kostime i gaće,
- za maramice, marame i šalove,
- za radnu odeću,
- za posteljinu (jorgane i sl., ćebad i sl., dušeke i sl., jastuke, punila — vlakna, perje i sl.).

Opšte uslove za jutene vreće za pakovanje voća, povrća i žitarica.

Opšte uslove za tekstil za sanitarne svrhe (zavoji, gaza, vata, marame).

Opšte uslove za tekstilni materijal za brisanje mašina.

Grupa standarda za kvantitativnu i kvalitativnu kontrolu tekstilnih sirovina, poluproizvoda i gotovih proizvoda obuhvata sledeće:

Opšte uslove ispitivanja i izdvajanja uzoraka:

- standardnu atmosferu za kondicioniranje i ispitivanje,
- dovodenje uzoraka u standardno stanje,
- izdvajanje uzoraka i priprema epruveta.

Metode hemijskih ispitivanja vlakana.

Metode fizikalnih ispitivanja vlakana. Posebno su date kompleksne metode ispitivanja pamuka, vune, jute i kenafa.

Metode fizikalnih ispitivanja pređe (finoća, upredenost, prekidna sila i izduženje, linearno bubrenje, stepen refleksije i sl.).

Metode fizikalnih ispitivanja tkanina (širina, dužina, debljina, masa, gustina, prekidna sila, ugao gužvanja, skupljanje, otpornost prema vodi, prskanju i habanju).

Metode ispitivanja postojanosti obojenja (prema dejstvu pranja, znoja, vode, otiranja, kiselina, alkali, organskih rastvarača, itd.).

Metode ispitivanja sirovinskog sastava tekstilnih poluproizvoda, i gotovih proizvoda izrađenih iz mešavine više vrsta tekstilnih vlakana.

Metode određivanja trgovačke mase u prometu tekstilnih sirovina, poluproizvoda i gotovih proizvoda i to:

- postupak određivanja apsolutno suve i čiste mase tekstilnih vlakana u proizvodu,
- postupak izračunavanja trgovačke mase isporuke, uzimajući u obzir i dozvoljeni i međunarodno odnosno standardom priznati trgovački dodatak, zavisno od vrste vlakana.

predmet jugoslovenskih standarda za tekstilne mašine (M.MI)

Postojeći jugoslovenski standardi za tekstilne mašine, mogu se prema materiji koja je predmet standardizacije razvrstati u sedam grupa.

Standardi za simbolične oznake na tekstilnim mašinama.

Standardi za određivanje strane, leve ili desne tekstilnih mašina.

Standardi za osnovne nazive tekstilnih mašina, definicije, klasifikaciju i nomenklaturu.

Standardi za radnu širinu:

- predioničkih mašina,
- vlačara,
- tkačkih razboja,
- snovaljka,
- mašina za škrobljenje,
- mašina za doradu tekstila.

Standardi za prečnik valjaka na sistemu za razvlačenje mašina za pređenje.

Standardi za podelu (razmak) vretena na prstenastim predilicama i prstenastim končaricama.

Standardi za oblik i mere:

- testerastih obloga za pamučne karde,
- cilindričnog lonca za trake,
- prstena na predilici i končarici,
- cevki, papirnih, drvenih, metalnih, perforiranih i sl. za tkačke razboje i sl.,
- sekcionog vratila,
- valjaka za bojenje traka,
- pikera,
- ničanica i nosača ničanica,
- brda, lamela i listova,
- čunkova,
- karta i kolčića.

trajanje i aktuelnost jugoslovenskih standarda za tekstil i tekstilne mašine

U oblasti tekstila, do kraja 1972. godine izrađeno je i doneto 389 standarda, a iz oblasti tekstilnih mašina 61 standard, što ukupno iznosi 450 standarda. Prvi standardi iz oblasti tekstila datiraju iz 1952. godine, a iz oblasti tekstilnih mašina iz 1968. godine. U narednoj tabeli prikazan je broj po grupama donetih standarda u pojedinim godinama. U tabeli navedene oznake predstavljaju sledeće grupe standarda:

- F.A — opšte standarde,
- F.B — za pređu, konac, užad, kanap, vlakna,
- F.C — za tkanine, ćilime, tepihe,
- F.D — za pletene proizvode,
- F.E — za valjane proizvode (filc i sl.),
- F.G — za konfekciju,
- F.S — za ispitivanje tekstila,
- F.Z — za razne vlaknaste materijale,
- M.M1 — za tekstilne mašine i pribor.

Godina donošenja	Broj donetih standarda									Ukupno standarda	Učešće %
	F.A	F.B	F.C	F.D	F.E	F.G	F.S	F.Z	M.M1		
1952	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0,22
1953	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1954	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	0,22
1955	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1956	—	—	1	—	—	—	23	—	—	24	5,28
1957	—	4	5	—	1	—	—	—	—	10	2,20
1958	—	1	—	—	—	1	12	—	—	14	3,08
1959	—	—	31	—	—	—	—	—	—	31	6,82
1960	—	2	1	—	—	—	—	—	—	3	0,66
1961	—	—	2	—	—	—	2	—	—	4	0,88
1962	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	0,67
1963	1	8	3	—	—	—	5	—	—	17	3,78
1964	—	2	2	—	—	—	14	—	—	18	3,96
1965	1	2	19	—	1	24	—	—	—	47	10,86
1966	—	—	—	—	—	27	—	—	—	27	6,00
1967	—	—	—	40	—	—	—	—	—	40	8,85
1968	—	—	1	5	—	—	12	4	20	42	9,34
1969	—	3	—	5	—	10	3	—	18	39	8,58
1970	—	4	1	15	—	—	8	5	5	38	8,41
1971	—	4	9	1	—	8	8	3	18	51	11,34
1972	—	6	—	14	—	—	20	—	—	40	8,85
Ukupno	2	37	75	80	2	71	107	15	61	450	100,00

Iz tabele proizilazi da grupi opštih standarda (F.A) pripada 0,22% od svih standarda, grupi standarda koji se odnose na tekstilne mašine, tekstilne sirovine, poluproizvode i gotove proizvode, odnosno standarda koji se mogu direktno primeniti pri proizvodnji u tekstilnoj industriji (F.B F.C F.D F.E F.G F.Z i M.M1) pripada oko 75,8% a grupi standarda za kvantitativnu i kvalitativnu kontrolu u proizvodnji i prometu tekstilne robe pripada 23,98%.

U vezi godine donošenja i aktuelnosti standarda navedenih u tabeli neophodno je istaći sledeće.

Godine 1956. doneta je veća grupa standarda za ispitivanje tekstila.

U proteklom periodu učinjene su manje izmene i dopune ovih standarda koje je prihvatila i Međunarodna organizacija za standardizaciju. U prvom redu to se odnosi na postojanosti obojenja tekstila u tehnologiji dorade primenom novih postupaka, npr. pri doradi tekstila pri serijskoj izradi konfekcije ugradnji pribora i postave.

Sledi veća grupa standarda za tepihe donesena 1959 godine. Ove standarde, a i našim planom je to predviđeno treba revidirati iz razloga što je uvedena ne samo nova tehnologija izrade tepiha već i primena potpuno novih tekstilnih sirovina, prvenstveno sintetička vlakna svih vrsta i specijalnih tipova. Pri izradi tepiha primenjuju se i razne sintetičke mase kao podloga (sunderaste, lateksi itd.) i preparati, npr. antistatički, hidrofobni, oleofobni i dr.

Sve navedeno odnosi se i na drugu grupu standarda za tepihe koji su doneseni u toku 1965. godine.

Godine 1965. i 1966. donesena je veća grupa standarda za konfekciju.

Neke odredbe u ovim standardima kao npr. odredbe o kvalitetu pribora, ne ohuhvataju sve savremene postupke koji se primenjuju u tehnologiji izrade konfekcije pa je iz tih razloga naša stručna komisija izradila predlog revizije ovih standarda, u prvom redu standarda za muška odela.

Godine 1967. donesena je grupa standarda za pletene proizvode. Međutim, iz razloga utvrđivanja minimalnih uslova kvaliteta materijala, a i zbog uticaja mode, svi standardi su revidirani — dopunjeni 1971 godine. Vredno je napomenuti da su ovom dopunom dati oštriji kriterijumi u pogledu kvaliteta izrade pletenih proizvoda.

U toku 1968. godine donesena je veća grupa standarda za ispitivanje sirovinskog sastava mešavine više vrsta tekstilnih vlakana. Standardima je regulisano i određivanje trgovačke mase kako sirovina iz mešavine više vrsta tekstilnih vlakana tako i poluproizvoda (pređa, trake i sl.) i gotovih proizvoda. Na našem tržištu sve je manje tekstilnih proizvoda izrađenih iz samo jedne vrste tekstilnih vlakana. Stoga je sasvim opravdano što je i Međunarodna organizacija za standardizaciju blagovremeno donela veliki broj metoda za određivanje sirovinskog sastava mešavina više vrsta tekstilnih vlakana. Među najvažnije grupe standarda donetih u toku 1970, 1971. i 1972. godine svrstane su sledeće:

- grupa standarda — opšti uslovi za prirodne tekstilne sirovine (vuna, pamuk, juta, kenaf)
- grupa standarda za stolno i posteljno rublje (mere, kvalitet materijala i izrade)

— grupa standarda za posteljenu i sirovine koje se koriste kao punila

— grupa kompleksnih standarda za ispitivanje kvaliteta tekstilnih sirovina prirodnog porekla.

Svi standardi iz oblasti tekstilnih mašina i pribora identični su sa preporukama ISO-organizacije.

Pored Međunarodne organizacije za standardizaciju, u svetu postoji veliki broj regionalnih organizacija — udruženja koje pod vidom Međunarodnih organizacija donose razne propise i pravila koja su po sadržini bliska standardima.

Za uspešan rad naše standardizacije za pojedine oblasti neophodno je pratiti rad stručnih komisija ovih udruženja — regionalnih organizacija. To čine i pojedini tehnički komiteti ISO-organizacije i u tome pravcu razvili su veoma aktivnu saradnju sa ovim organizacijama.

aktivnost Međunarodne organizacije za standardizaciju u oblasti tekstilne industrije i tekstilne mašinogradnje

Glavni nosioci stručne aktivnosti u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju su tehnički komiteti (TC) i potkomiteti (SC). U oblasti tekstilne industrije, ISO-organizacija osnovala je sledeće komitete:

ISO/TC 38 — komitet za tekstil, a sekretarijat ovog komiteta vodi Velika Britanija

ISO/TC 133 — komitet za mere odeće, a sekretarijat ovog komiteta vodi Južno Afrička Republika

ISO/TC 140 — komitet za podne obloge, a sekretarijat ovog komiteta vodi Nemačka

U oblasti tekstilne mašinogradnje, ISO-organizacija osnovala je sledeće tehničke komitete:

ISO/TC 72 — komitet za tekstilne mašine i pomoćne uređaje, a sekretarijat ovog komiteta vodi Švajcarska

ISO/TC 148 — komitet za mašine za šivenje, a sekretarijat ovog komiteta vodi Nemačka.

U okviru tehničkog komiteta za tekstil, ISO/TC 38, osnovano je 17 potkomiteta (SC). Na čelu svakog potkomiteta nalazi se jedna od zemalja članica ISO-organizacije. Pojedini potkomiteti imaju sledeće zadatke:

ISO/TC 38/SC 1 — Ispitivanje postojanosti obojenja, ocena obojenja, rukovodilac Velika Britanija i Sjedinjene Američke Države

ISO/TC 38/SC 2 — Određivanje dimenzionalne stabilnosti, rukovodilac Sjedinjene Američke Države

ISO/TC 38/SC 4 — Uvođenje u primenu tekstilnog sistema, rukovodilac Holandija

ISO/TC 38/SC 5 — Ispitivanje pređe, rukovodilac Sjedinjene Američke Države

ISO/TC 38/SC 6 — Ispitivanje vlakana, rukovodilac Francuska

ISO/TC 38/SC 7 — Užarija, proizvodi od užadi i kanapa, rukovodilac Francuska

ISO/TC 38/SC 8 — Fizikalna ispitivanja tkanina i terminologija tkanina, rukovodilac Velika Britanija

ISO/TC 38/SC 9 — Standardizacija ribarskih mreža i pređe za ribarske mreže, rukovodilac Francuska

ISO/TC 38/SC 10 — Izučavanje i standardizacija vrste bodova za šivenja, šavova i obrubljivanja, rukovodilac Velika Britanija

ISO/TC 38/SC 11 — Etiketiranje u cilju davanja uputstava o održavanju tekstilnih proizvoda, rukovodilac Francuska

ISO/TC 38/SC 12 — Klasifikacija i metode ispitivanja tepiha i drugih tekstilnih podnih prekrivača, rukovodilac Velika Britanija

ISO/TC 38/SC 13 — Standardizacija pokrivača za krevete, rukovodilac Austrija

ISO/TC 38/SC 14 — Određivanje vodopropustljivosti tekstilnih materijala, rukovodilac Austrija

ISO/TC 38/SC 15 — Određivanje trgovačke mase, rukovodilac nije određen

ISO/TC 38/SC 16 — Hemijska ispitivanja, rukovodilac nije određen

ISO/TC 38/SC 17 — Proučavanje osnovnih naziva hemijskih ispitivanja, rukovodilac Francuska

ISO/TC 38/SC 18 — Proučavanje osnovne terminologije, simbola, skraćenica i klasifikacije tekstila, rukovodilac nije određen.

Pojedini potkomiteti izradili su oko 75 standarda koji obuhvataju sledeće:

- standardnu atmosferu za kondicioniranje i ispitivanje tekstilnih materijala,
- metode izdvajanja uzoraka vlakana za ispitivanje,
- ispitivanje prečnika, linearne gustoće i dužine vlakana,

- ispitivanje postojanosti obojenja tekstila,
- kvantitativnu analizu mešavina više vrsta tekstilnih vlakana,
- određivanje dimenzionalne stabilnosti tkanina,
- ispitivanje konca za ribarske mreže,
- sistematizaciju postupaka pri izradi ribarskih mreža,
- uslove kvaliteta užadi, sintetičkih i iz prirodnih vlakana,
- užad, ispitivanje fizikalnih osobina,
- analizu kvaliteta tekstilnih podnih pokrivača,
- analizu kvaliteta tepiha.

Aktivnost pojedinih potkomiteta je različita što se može zaključiti i prema materijalima koji su navedeni. Neki od ovih potkomiteta nisu do sada pripremili ni jedan predlog standarda.

U okviru tehničkog komiteta za mere odeće, ISO/TC 133, nije osnovan ni jedan potkomitet. Međutim, u radu ovog komiteta veoma su aktivni predstavnici nacionalnih standardizacija iz sledećih zemalja: Danske, Švedske, Japana, Čehoslovačke, Australije, Novog Zelanda, Velike Britanije, Kanade, Francuske, Holandije, Poljske i Južno Afričke Republike.

Komitet je izradio prve projekte predloga standarda za mere odeće — sistem označavanja veličina.

Naša industrija konfekcije standardizovala je mere odeće i usvojila novi sistem označavanja veličina odeće. Naš sistem označavanja veličina odeće ima veliki broj pristalica u svetu. Iz tih razloga smatra se da bi naša zemlja trebalo da aktivno učestvuje u radu ovog komiteta. Najpovoljnije uslove za ovu saradnju moglo bi pružiti Poslovno udruženje tekstilne konfekcije Jugoslavije.

U okviru tehničkog komiteta za tekstilne mašine i pomoćne uređaje, ISO/TC 72, osnovana su 4 potkomiteta (SC). Na čelu svakog potkomiteta nalazi se jedna od zemalja članica ISO-organizacije. Pojedini potkomiteti imaju sledeće zadatke:

- ISO/TC 72/SC 1 — Standardizaciju mašina, odnosno uređaja za pripremu vlakana za pređenje, pređenje i istezanje i upredanje, rukovodilac Švajcarska
- ISO/TC 72/SC 2 — Standardizacija mašina i uređaja za namotavanje i pripremu materijala za tkanje, rukovodilac Nemačka
- ISO/TC 72/SC 3 — Standardizacija mašina i uređaja za tkanje, rukovodilac Velika Britanija
- ISO/TC 72/SC 4 — Standardizacija mašina i uređaja za bojenje-doradu tekstila (oplemenjivanje, bojenje, beljenje, štampanje), rukovodilac Francuska.

Svi standardi koje su stručne komisije navedenih potkomiteta donele, sa malim izuzecima prihvaćeni su i u nas.

U okviru tehničkog komiteta za šivaće mašine, ISO/TC 148, nije osnovan ni jedan potkomitet. Izrađeni su prvi projekti predloga standarda od strane nedavno formiranih radnih grupa. U radu ovog komiteta veoma su aktivni predstavnici nacionalne standardizacije iz Nemačke i Švajcarske.

saradnja Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) sa specijalizovanim Međunarodnim organizacijama i udruženjima u oblasti tekstila

Prema evidenciji standardoteke pri Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju koja prima gotovo sve inostrane standarde i časopise iz oblasti standardizacije, preko ISO-organizacije, u sadašnjem trenutku postignuta je veoma intenzivna međusobna razmena nacionalnih standarda između pojedinih zemalja-članica ove organizacije i to: Argentine, Austrije, Australije, Belgije, Brazila, Bugarske, Čehoslovačke, Čilea, Danske, Demokratske Republike Nemačke, Savezne Republike Nemačke, Finske, Gane, Francuske, Grčke, Holandije, Indije, Irske, Italije, Izraela, Japana, Južno Afričke Republike, Kanade, Kolumbije, Kube, Kuvajta, Mađarske, Meksika, Novog Zelanda, Norveške, Pakistana, Poljske, Portugalije, Rumunije, SAD, Singapura, SSSR, Španije, Švajcarske, Švedske, Tajlanda, Turske, Ujedinjene Arapske Republike, Urugvaja, Velike Britanije i Venecuele.

Takva razmena omogućava da se sve zemlje-članice ISO-organizacije blagovremeno upoznaju sa nivoom industrijske proizvodnje i kvalitetom proizvoda koji su predmet standardizacije.

U oblasti standardizacije tekstila, a to je verovatno slučaj i sa drugim industrijskim granama privrede, Međunarodna organizacija za standardizaciju, a takođe i nacionalne standardizacije iz pojedinih zemalja, uspostavile su veoma aktivnu saradnju sa drugim međunarodnim i specijalizovanim organizacijama u svetu. Ova saradnja poprima vidove koordinacije po pojedinim problemima a naročito po pitanjima uslova kvaliteta pojedinih tekstilnih sirovina-vlakana i pređe kao i načina pakovanja, označavanja i klasifikacije. Ova saradnja i koordinacija postala je čak neophodna kao regulativa u međunarodnom prometu roba i usluga.

Prema saopštenju tehničkog komiteta za tekstil, ISO/TC 38, u toku 1972. godine pojedini potkomiteti navedenog komiteta uspostavili su aktivnu saradnju sa sledećim zainteresovanim organizacijama:

- CCE — Commission of the European Communities, saraduje sa potkomitetom 11 (za etiketiranje) i 13 (za pokrivače za krevete)
- CCC — Customs Cooperation Council, saraduje sa Generalnom skupštinom

- FAO — Food and Agricultural Organization of the United Nations, saraduje sa potkomitetom 9 (ribarske mreže)
- FIDUROP — Interfederal Body of European Hard Fibre Spinners, saraduje sa potkomitetom 7 (užarija)
- IACS — International Association of Classification Societies, saraduje sa potkomitetom 7 (užarija)
- AIS — International Association of the Soap and Detergent Industry, saraduje sa potkomitetom 11 (etiketiranje)
- AITIT — International Association of textile Dyers and Finishers, saraduje sa potkomitetom 1 (postojanosti obojenja), 2 (dimenzionalna stabilnost), 8 (fizikalna ispitivanja tkanina), 11 (etiketiranje), 12 (tepisi), 14 (vodopropustljivost) i potkomitetom 16 (hemijska ispitivanja)
- AIUFFAS — International Association of Users of Yarn of Man-made Fibre, saraduje sa potkomitetom 4 (tex-sistem), 8 (tkanine), 11 (etiketiranje) 17 (nazivi hemijskih ispitivanja) i potkomitetom 18 (terminologija, simboli itd.)
- BISFA** — **International Bureau for Standardization of Man-made Fibres**, saraduje sa potkomitetom 7 (tex-sistem), 5 (pređa), 6 (vlakna), 15 (trgovačka masa), 17 (nazivi hemijskih ispitivanja) i potkomitetom 18 (terminologija, simboli itd.)
- CITEN — International Committee for Dyeing and Dry Cleaning, saraduje sa potkomitetom 1 (postojanosti obojenja), 2 (dimenzionalna stabilnost), 8 (tkanine), 10 (bodovi, šavovi), 11 (etiketiranje), 12 (tepisi), 13 (pokrivači), 14 (vodopropustljivost), 16 (hemijska ispitivanja) i potkomitetom 18 (terminologija, simboli itd.)
- CIRES — International Committee for Rayon and Synthetic Fibres, saraduje sa potkomitetom 12 (tepisi), 17 (nazivi hemijskih ispitivanja) i potkomitetom 18 (terminologija, simboli itd.)
- ICES — International Council for Exploration of the Sea, saraduje sa potkomitetom 7 (užarija) i 9 (ribarske mreže)
- IDRC — International Dry-cleaning Research Committee, saraduje sa potkomitetom 1 (postojanosti obojenja), 2 (dimenzionalna stabilnost), 6 (vlakna), 8 (tkanine), 10 (bodovi, šavovi), 11 (etiketiranje), 12 (tepisi), 13 (pokrivači), 14 (vodopropustljivost), 16 (hemijska ispitivanja) i potkomitetom 18 (terminologija, simboli itd.)
- IFCATI — International Federation of Cotton and Allied Textile industries, saraduje sa potkomitetom 4 (tex-sistem), 6 (vlakna), 11 (etiketiranje), 15 (trgovačka masa), 17 (nazivi hemijskih ispitivanja) i potkomitetom 18 (terminologija, simboli itd.)
- IIC — International Institute for Cotton (Tech. Research Division), saraduje sa potkomitetom 2 (dimenzionalna stabilnost), 6 (vlakna), 8 (tkanine) i potkomitetom 11 (etiketiranje)
- ILC — International Labelling Centre, saraduje sa potkomitetom 11 (etiketiranje), 12 (tepisi) i potkomitetom 13 (pokrivači)
- CILC — International Linen and Hemp Confederation samo upućuje godišnji izveštaj
- IOCU — International Organization of Consumers Unions, saraduje sa potkomitetom 1 (postojanosti obojenja), 11 (etiketiranje), 12 (tepisi) i potkomitetom 13 (pokrivači)
- ISTCL — International Scientific and Technical Committee on Laundering, saraduje sa potkomitetom 1 (postojanosti obojenja), 2 (dimenzionalna stabilnost) i potkomitetom 11 (etiketiranje)
- ISA — International Silk Association, saraduje sa potkomitetom 4 (tex-sistem), 5 (pređa), 11 (etiketiranje) 17 (osnovni nazivi za hemijska ispitivanja) i potkomitetom 18 (terminologija, simboli itd.)
- ISCL — International Symposium for Care Labelling, saraduje sa potkomitetom 11 (etiketiranje)
- UIAA — International Union of Mountaineering Associations, saraduje sa potkomitetom 7 (užarija)
- IWS — **International Wool Secretariat (Woolmart Standards H/Q)**, saraduje sa potkomitetom 1 (postojanosti obojenja), 2 (dimenzionalna stabilnost), 5 (pređa), 6 (vlakna), 8 (tkanine), 10 (bodovi, šavovi i dr.) 12 (tepisi), 13 (pokrivači), 14 (vodopropustljivost), i potkomitetom 16 (hemijska ispitivanja)

IWTO — **International Wool Textile Organization**, saraduje sa potkomitetom 6 (vlakna), 17 (osnovni nazivi hemijskih ispitivanja) i 18 (terminologija, simboli itd.)

OECD — **Organization for Economic Cooperation and Development**, saraduje sa potkomitetom 9 (ribarske mreže).

Značaj i neophodnost ove saradnje može se najbolje pokazati na primeru delatnosti BISFA — organizacije, koja kao što je napred navedeno saraduje sa potkomitetom SC 4, 5, 6, 15, 17 i 18. BISFA je do danas izdala oko 14 metoda i propisa koji se, može se reći skoro isključivo primenjuju pri kupovini i prodaji sintetičkih vlakana i vlakana iz regenerisane celuloze.

To su sledeće metode i propisi:

- Methodes internationales et conventionnelles de controle pour les fils continus de cellulose regeneree et d'acetates de cellulose, izdanje 1970, na francuskom i engleskom
- Regles pour les fils chimiques de cellulose pour pneumatiques, izdanje 1963, na francuskom i engleskom
- Methodes internationales et conventionnelles de controle pour les fibres discontinues de cellulose regeneree et d'acetates de cellulose, izdanje 1970, na francuskom, u pripremi na engleskom
- Regles pour les cables pour fibres chimiques de cellulose, izdanje 1965, na francuskom i engleskom
- Regles pour les fils continus synthetiques a base de polyamides, izdanje 1967, na francuskom i engleskom

— Regles pour les fibres synthetiques a base de polyamides (fibres discontinues et cables), izdanje 1963, na francuskom i engleskom

— Regles pour les fils continus a base de polyamides pour pneumatiques, izdanje 1963, na francuskom i engleskom

— Regles pour les fils continus synthetiques a base de polyesters, izdanje 1963, na francuskom, engleskom i nemačkom

— Methodes internationales et conventionnelles de controle pour les fibres synthetiques a base de polyesters (fibres discontinues, rubans et cables), izdanje 1971, na francuskom, u pripremi na engleskom

— Regles pour les siliconnes, izdanje 1967, na francuskom i engleskom

— Methodes recommandees pour le controle des fils d'elastofibres, izdanje 1968, na francuskom, u pripremi na engleskom

— Methode recommandee pour l'evaluation des proprietes viscoelastiques des fils d'elastofibres, izdanje 1970, na francuskom, u pripremi na engleskom

— Methodes recommandees pour le controle des fibres discontinues acryliques, izdanje 1970, na francuskom i engleskom

— Terminologie en six langues, izdanje 1968.

Ove metode i propisi mogu poslužiti kao osnova kod pripreme nacрта predloga ISO-standarda a takođe i nacionalnih standarda. Svojom aktivnošću, u ovoj oblasti veliki doprinos dale su i međunarodne organizacije IWS i IWTO. Znak čiste runske vune koji, prema posebnom sporazumu koristi jedan broj naših tekstilnih fabrika, propisan je od strane proizvođača vune a primenu kontroliše organizacija IWS.

zasedanje tehničkog komiteta za kožu Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO/TC 120

Vukosava Debač, dipl. ing.

Zasedanje je održano u vremenu od 18. do 22. septembra 1972. god. u Mamaji — Rumunija.

Održane su tri sednice:

- I. Potkomitet 2 — štavljena koža — ISO/TC 120/SC 2 — 18. i 19. septembra
- II. Potkomitet 1 — sirova koža — ISO/TC 120/SC 1 — 20. i 21. septembra
- III. Plenarna sednica — ISO/TC 120 — 22. septembra

Zasedanju su prisustvovali delegati sledećih zemalja:

Bugarska (3 člana), Španija (2 člana), Francuska (5 članova), Mađarska (5 članova), Indija (2 člana), Iran (3 člana), Poljska (3 člana), Rumunija (7 članova), Engleska (2 člana), Čehoslovačka (1 član) i Jugoslavija (1 član).

- I. Potkomitet 2 — štavljena koža — ISO/TC 120/SC 2

Predsednik: M. Rafii (Iran)

Redakcijski odbor: MM. Richard (Francuska)
P. Wells (Engleska)
MK. Hajaved (Iran)

Razmatrani su predlozi i prednacrti sledećih standarda:

1. Uzimanje uzoraka i merenje debljine ISO/DIS 2588 i 2589
2. Merenje zatezne čvrstoće i izduženja (dokument 24)
3. Merenje opterećenja pri cepanju (dokument 33)
4. Merenje otpornosti pucanja lica (dokument 44)
5. Merenje temperature grčenja (dokument 49)
6. Merenje istezanja i jačina pucanja lica pomoću kugle (dokument 50)

7. Presovana gornja koža za proizvodnju industrijske obuće (dokument 22) i Šema specifikacije za tipove koža (dokument N 33)

Predlozi standarda od 1 do 5 prihvaćeni su uz manje ispravke i biće dostavljeni generalnom ISO sekretarijatu na dalji postupak. Za predloge standarda 6 i 7 date su izvesne primedbe, ostavljeno je da se dalje studiraju i o njima će biti diskutovano na sledećem zasedanju.

Na sednici je zatim diskutovano o budućem radu. Program budućeg rada će obuhvatiti:

1. Izradu predloga daljih metoda ispitivanja kože. Metode će biti bazirane na IULCS-metodama.
2. Metode ocenjivanja »wet blue« koža
- II. Potkomitet 1 — sirova koža — ISO/TC 120/SC 1

Predsednik: M. Midy (Francuska)

Redakcijski odbor: MM. Richard (Francuska)
P. Wells (Engleska)
MI. Jullien (Francuska)

Rad se odvijao po sledećim tačkama:

1. Diskusija o primedbama na predloge standarda
 - a. ISO/DIS 2820 — Koža — sirova koža — način opsecanja
 - b. ISO/DIS 2821 — Koža — sirova koža — konzerviranje soljenjem (na gomili)
 - c. ISO/DIS 2822 — Koža — oštećenja na svežoj ili soljenoj goveđoj koži — standardizacija izraza
2. Razrada primedbi na predprojekat »Klasiranje goveđih koža po izgledu i težini«
3. Propozicije za pripremu nacrt standarda za oštećenja ovčijih koža.
4. Budući rad

Posle iscrpne diskusije prihvaćeni su projekti pod 1 a, b i c, uprkos formalne opozicije engleske delegacije u pogledu opsecanja sirovih koža. Ovi prednacrti biće dostavljeni centralnom ISO sekretarijatu na dalju nadležnost.

Prednacrt: »Klasiranje govedih koža po izgledu i masi« izazvao je dugotrajnu diskusiju. Gledišta se nisu razlikovala u principu, u potrebi klasiranja po izgledu i masi, nego u metodama ocenjivanja. Zbog toga će se među članovima sprovesti anketa, i na osnovu dobijenih rezultata sekretarijat će napraviti novi prednacrt.

U vezi sa nacrtom standarda za oštećenja ovčijih koža, rešeno je da se na ovom sastanku raspravlja samo o pitanju terminologije oštećenja. Potrebno je da se konsultuju zemlje koje izvoze sirove kože, Australija, Novi Zeland, Argentina i Južna Afrika. Predloženo je da se izradi sličan standard i za »bastard« kožu. Sekretarijat će po prijemu svih sugestija izraditi novi predlog standarda koji će biti dostavljen svim članicama.

Ovaj predlog treba da bude u skladu sa normama Internacionalne organizacije za vunu.

Budući rad će obuhvatiti izradu predloga i prednacrt sledećih standarda:

1. Piklovane ovčije kože
2. Klasiranje govedih i ovčijih koža
3. Klasiranje bufalo koža
4. Terminologija oštećenja vunatih ovčijih koža
5. Terminologija oštećenja bastarda

III. Plenarno zasedanje

Predsednik: Dr. Rafii (Iran)

Redakcijski odbor: MK. Hajaved (Iran)

P.Wells (Engleska)

MM Richard (Francuska)

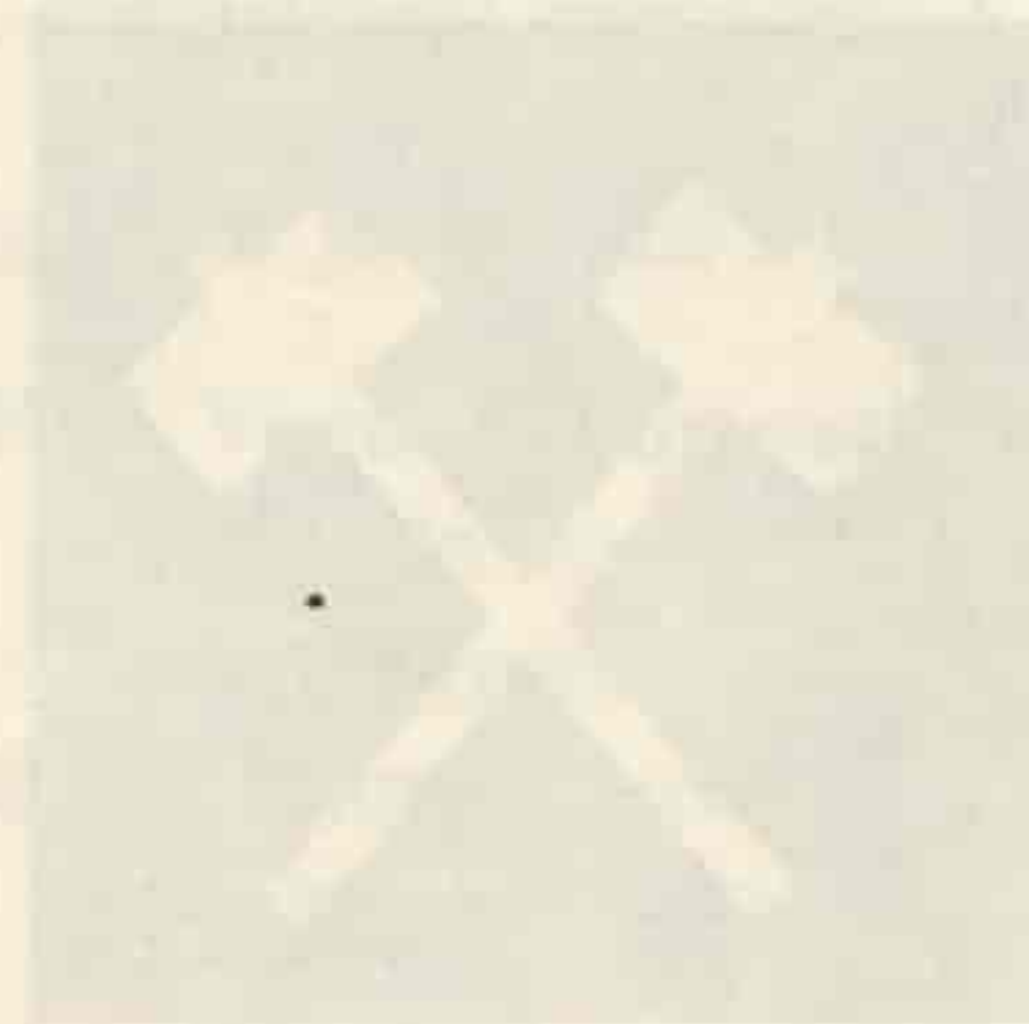
Na ovoj sednici podneti su izveštaji o radu Podkomiteta 1 i 2.

Diskutovano je o budućem radu. Najvažnija tačka je obeležavanje koža. Potrebno je da se Potkomitetu 1 dostave podaci šta označavati, kada i gde označavati.

Engleska, Čehoslovačka i Bugarska imaju svoje sisteme obeležavanja i predlaže se da ih dostave sekretarijatu.

Najvažniji predmet rada Potkomiteta 2 je pitanje radnih grupa za terminologiju i ispitivanje obuće.

Posle ovoga dnevni red je iscrpljen i sednica je završena. Sledeće zasedanje određeno je za septembar mesec 1974. godine u Parizu.

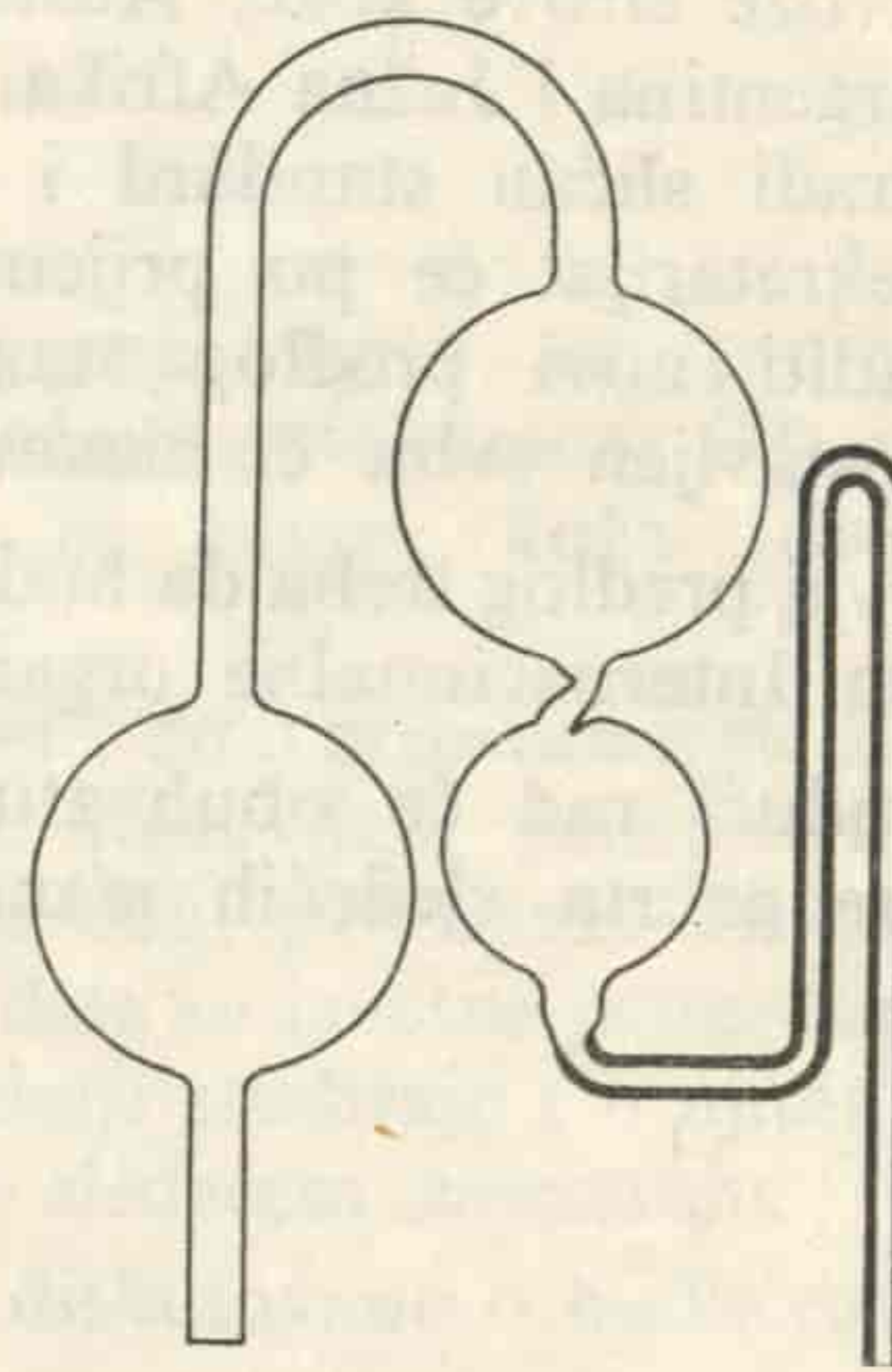
anotacije predloga jugoslovenskih standarda

iz oblasti laboratorijskog stakla

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juli 1973. godine

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:
Laboratorijsko posuđe i pribor od stakla:

Predlog br. 10533 Pipeta za mešanje krvi, za brojanje krvnih zrnaca	JUS B.E4.195
Predlog br. 10534 Pipeta za spaljivanje	JUS B.E4.196
Predlog br. 10535 Pipeta sa prelivom, za mleko	JUS B.E4.197
Predlog br. 10536 Gas pipeta za pušljivu (dimljivu) sumpornu kiselinu	JUS B.E4.198
Predlog br. 10537 Tikvice (baloni) za sulfiranje sa cilindričnim grlom	JUS B.E4.361
Predlog br. 10538 Tikvice (baloni) za sulfiranje sa normalnim brusom (NB)	JUS B.E4.362
Predlog br. 10539 Tikvice (baloni) za sulfiranje sa četiri grla sa normalnim brusom (NB)	JUS B.E4.363
Predlog br. 10540 Tikvice (baloni) okrugle sa tri cilindrična grla	JUS B.E4.364
Predlog br. 10541 Tikvice (baloni) okrugle sa više paralelnih grla sa normiranim brusom (NB).....	JUS B.E4.365
Predlog br. 10542 Tikvice (baloni) okrugle sa više kosih grla sa normiranim brusom	JUS B.E4.366
Predlog br. 10543 Nivo posude	JUS B.E4.370

Predlozi su posebno odštampani i poslani zainteresovanim preduzećima, ustanovama i organizacijama.

Interesenti koji ove predloge ne budu primili, mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, p. fah 933), da im predlozi budu naknadno dostavljeni.

iz oblasti rudarske terminologije

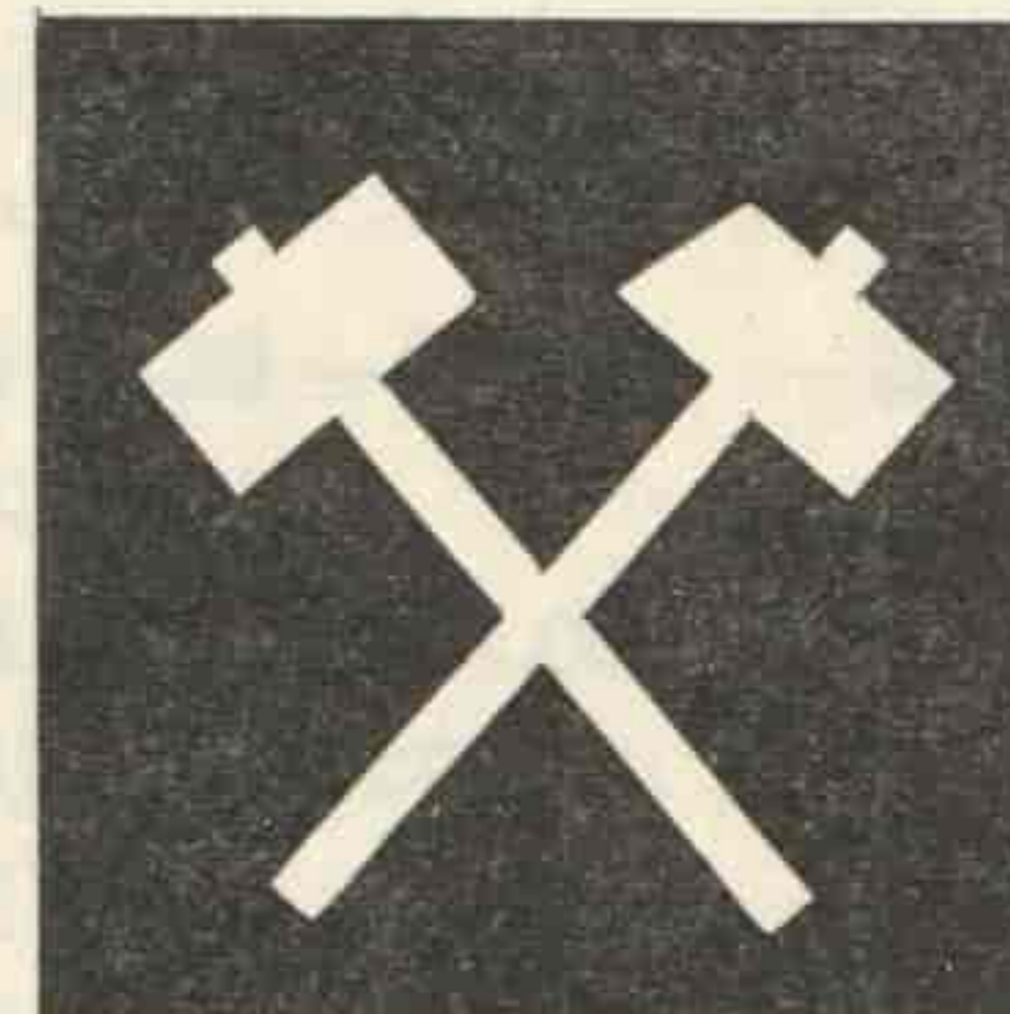
Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juli 1973. godine

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlog jugoslovenskog standarda iz oblasti rudarske terminologije, i to:

Predlog br. 10544 — Rudarstvo. Termini i definicije.	
Transport	JUS B.A0.008

Materijal — predlog standarda umnožen je i dostavljen na mišljenje zainteresovanim radnim organizacijama.

Interesenti koji nisu dobili ovaj predlog standarda mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54, 11001/933), sa zahtevom da im se materijal dostavi.

iz oblasti bakra i bakarnih legura

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juli 1973. godine

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju 2 predloga standarda iz oblasti bakra i bakarnih legura i to:

- Predlog br. 10545** Profili, presovani i vučeni. Dozvoljeno odstupanje slobodnih mera **JUS M.A1.440**
Predlog br. 10546 Profili, presovani i vučeni. Tehnički uslovi za izradu i isporuku **JUS C.D3.130**

Gornje predloge pripremila je stručna komisija obrazovana od predstavnika proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova. Predlozi su posebno odštampani i dostavljeni zainteresovanim.

Međutim, ukoliko još ima interesenata koji nisu dobili tekstove predloga, oni se mogu obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933) sa zahtevom da im se pojedini predlozi naknadno dostave.

iz oblasti terminologije za transportere i elevatore (oprema za kontinuirani transport)

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juli 1973. godine

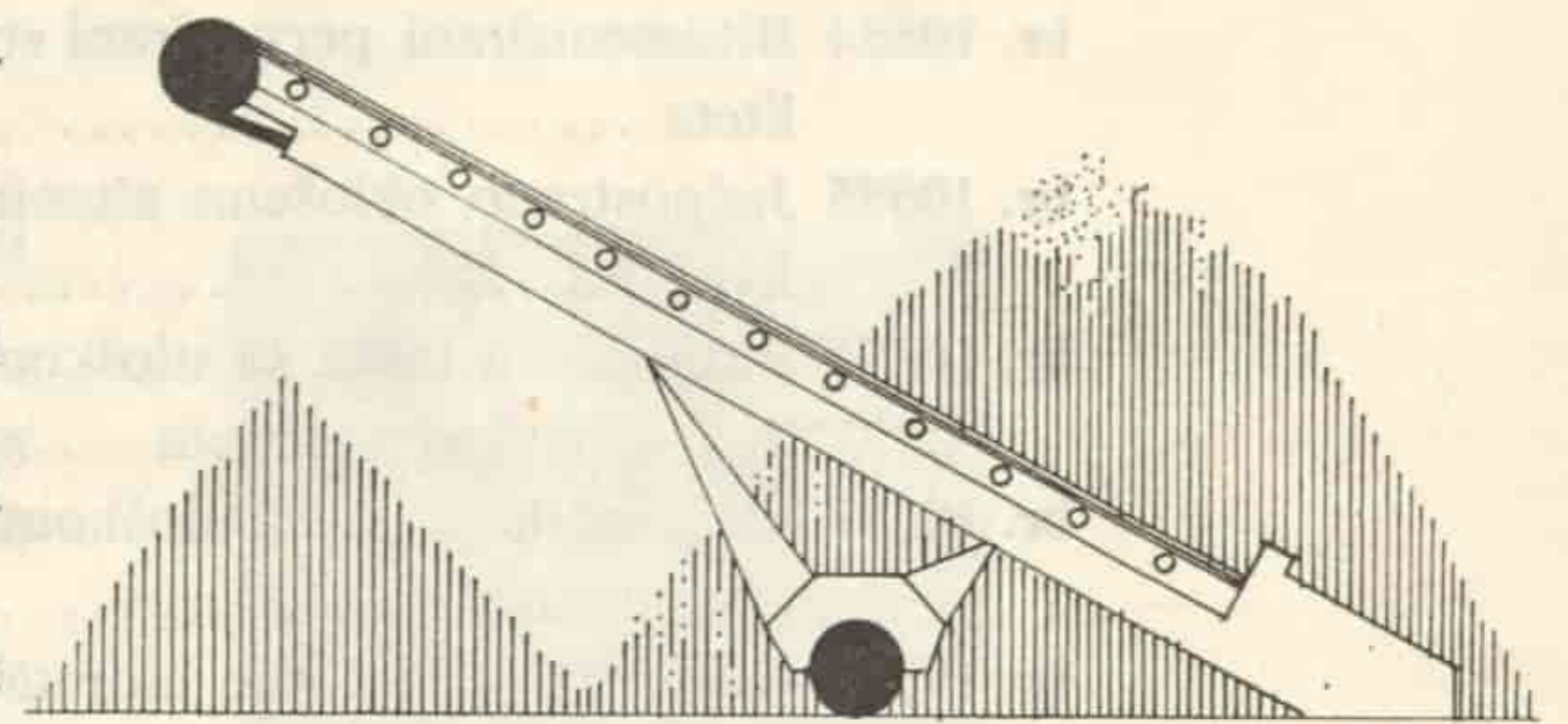
Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlog jugoslovenskog standarda iz oblasti terminologije za transportere i elevatore, i to:

- Predlog br. 10547** — Transporteri i elevatori. Terminologija na četiri jezika **JUS M.D2.001**

Predlog standarda pripremljen je na bazi dokumenta Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO/DR 2148.

Materijal-predlog standarda umnožen je i dostavljen na mišljenje zainteresovanim radnim organizacijama.

Interesenti koji nisu dobili ovaj predlog standarda mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54, 11001/933), sa zahtevom da im se materijal dostavi.

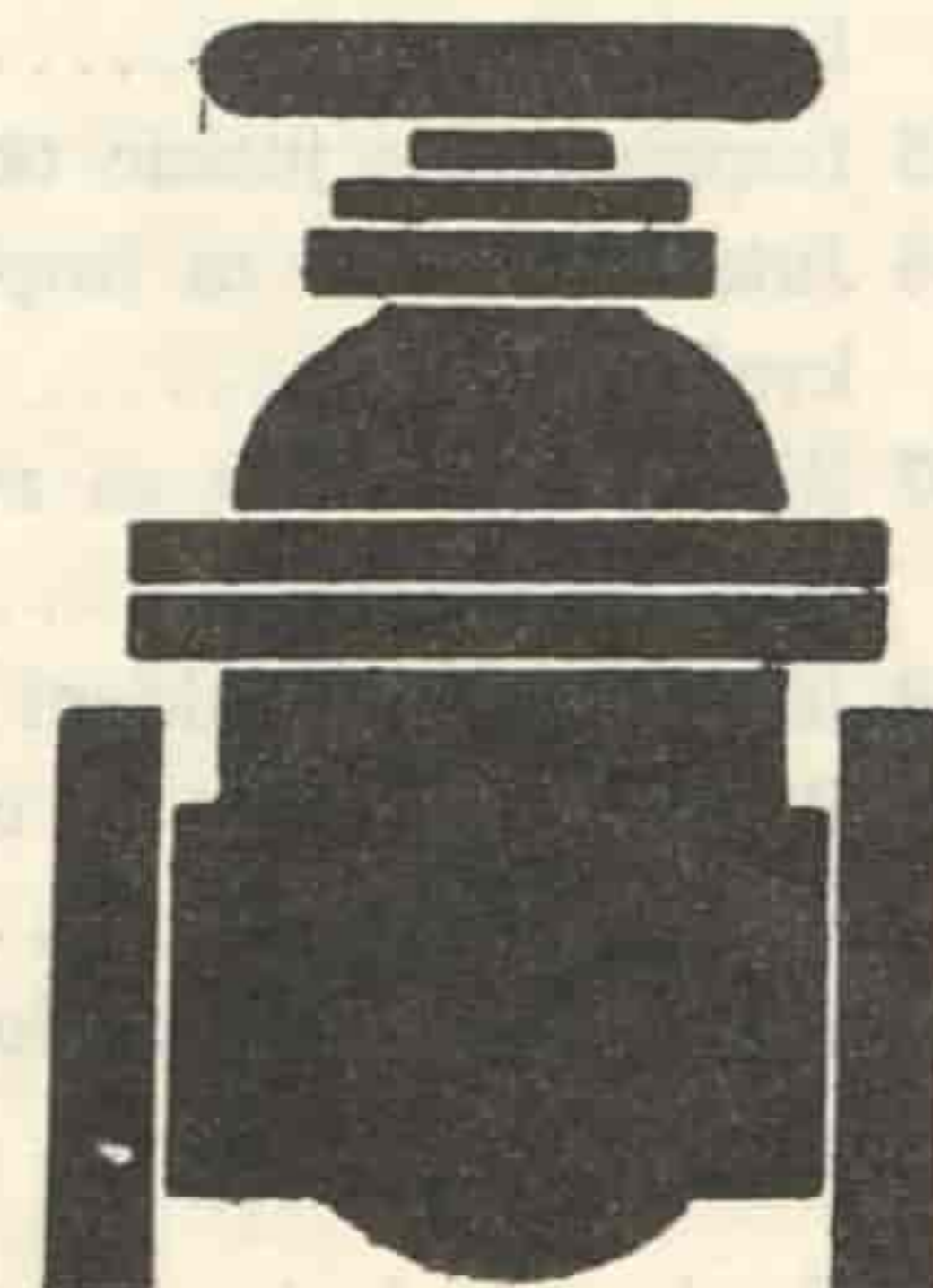

iz oblasti sanitarne i vodovodne armature

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juli 1973. godine

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

- Predlog br. 10548** Ventili sigurnosti za NP 9 kp/cm² električne grejače vode. Glavne spoljne mere, priključne mere (revizija) **JUS M.C5.310**
Predlog br. 10549 Sanitarna armatura. Baterije za grejač vode bez pritiska. Glavne spoljne mere, priključne mere (revizija) **JUS M.C5.807**
Predlog br. 10550 Sanitarna armatura. Baterije za grejač vode bez pritiska. Priključne mere i dozvoljeni pad pritiska **JUS M.C5.808**

Predlozi standarda su izrađeni u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju na zahtev proizvođača i potrošača. Zainteresovani mogu dobiti ove predloge na pismeni zahtev upućen Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (11000 Beograd, Cara Uroša br. 54).

iz oblasti šinskih vozila

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 juli 1973. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda:

Predlog br. 10551 Šinska vozila. Pravac vožnje u grafičkim prikazima	JUS P.A2.042
Predlog br. 10552 „ Označavanje delova prema položaju na vozilu	JUS P.A2.043

Predlozi standarda su umnoženi i dostavljeni na adresu izvesnog broja zainteresovanih preduzeća radi proučavanja i dostavljanja obrazloženih pismenih primedbi.

Interesenti koji ove predloge nisu dobili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54), sa zahtevom da im se predlozi naknadno dostave.

iz oblasti građevinarstva

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. juli 1973. god.

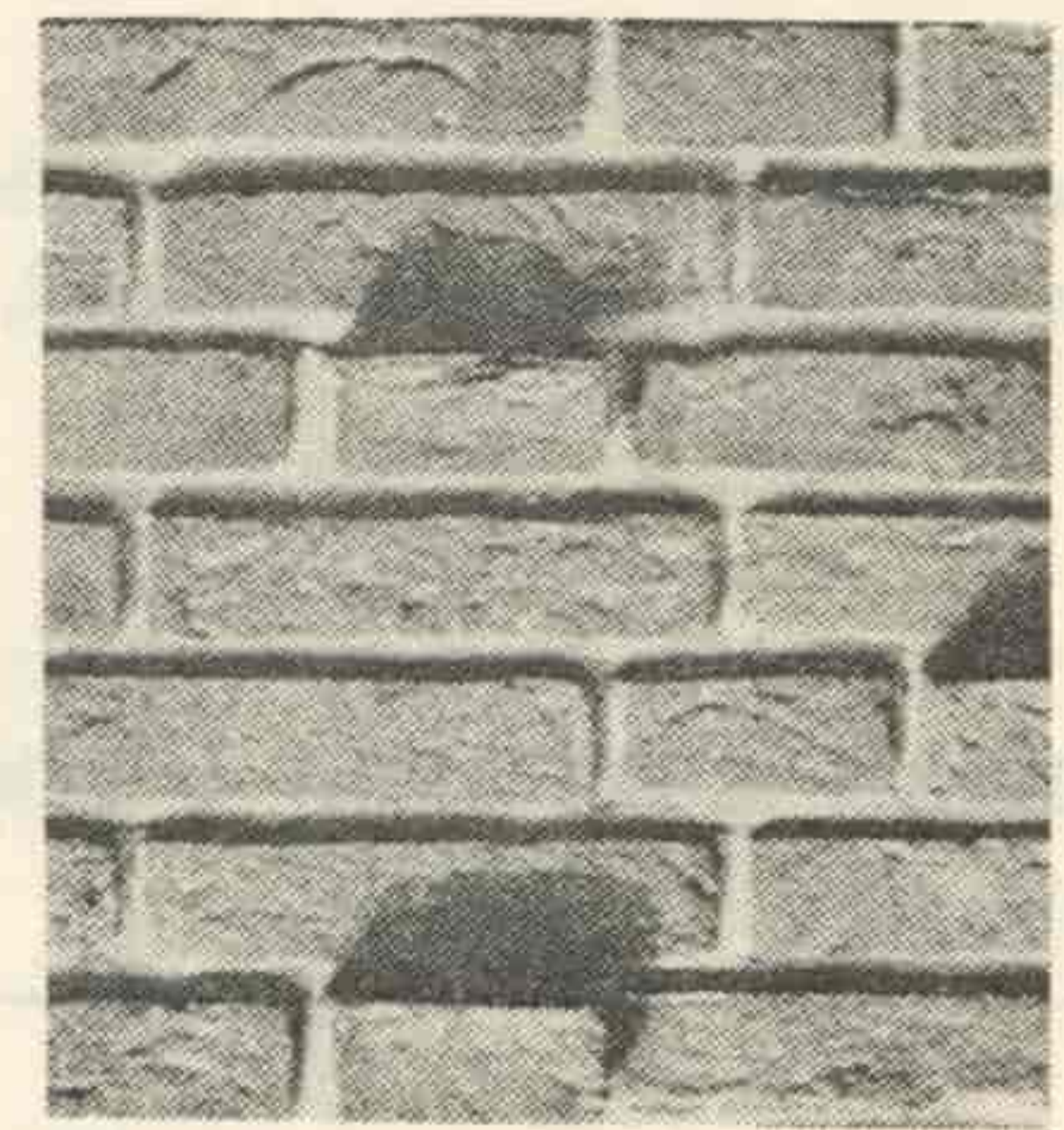
Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi novih i revizije postojećih standarda za izolacione materijale i cimente.

a) Predlozi novih standarda.

br. 10553 Katjonske bitumenske emulzije	JUS U.M3.030
br. 10554 Bitumenizirani perporirani stakleni voal. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.248
br. 10555 Jednostrano obložena aluminijumska folija. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.229
br. 10556 Bitumenska traka sa uloškom od aluminijumske folije — Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.230
br. 10557 Bitumenska traka sa uloškom od staklene tkanine. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.234
br. 10558 Određivanje toplotne hidratacije portland cementa i cementa sa dodacima metodom rastvaranja	JUS B.D8.028
br. 10559 Toplota hidratacije cemenata metodom termos boce	JUS B.C8.027

b) Predlozi revizije standarda.

br. 10560 Anjonske bitumenske emulzije za puteve	JUS U.M3.202
br. 10561 Bitumenske emulzije. Metode ispitivanja	JUS U.M3.030
br. 10562 Hidroizolacioni materijal na osnovu rastvarača za hladan postupak	JUS U.M3.240
br. 10563 Bitumenizirani krovni karton. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.232
br. 10564 Bitumenom impregnirani krovni karton. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.220
br. 10565 Impregnirane jutane tkanine	JUS U.M3.200
br. 10566 Jutane tkanine za impregnaciju bitumenom. Uslovi kvaliteta	JUS F.C3.050
br. 10567 Bitumenska traka za zvučnu izolaciju. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.400
br. 10568 Bitumenizirani stakleni voal. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.227
br. 10569 Bitumenska traka sa uloškom od staklene tkanine. Uslovi kvaliteta	JUS U.M3.231
br. 10570 Bitumenska traka sa uloškom od sirovog krovnog kartona	JUS U.M3.226

Predloge standarda za izolacione materijale izradili su proizvođači u saradnji sa stručnjacima Zavoda za ispitivanje materijala, a preko »IZME« — Poslovnog udruženja proizvođača izolacionih materijala.

Predloge standarda iz oblasti cementa izradili su članovi Saveza jugoslovenskih laboratorija, i odbor za cement.

Predlozi su dostavljeni na mišljenje zainteresovanim preduzećima i ustanovama.

Interesenti koji predloge nisu dobili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd p. f. 933, sa zahtevom da im se predlozi dostave.

iz oblasti vatrogastva

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juli 1973. godine

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći jugoslovenski standardi:

Predlog br. 10571	Vatrogasna oprema. Simboli	JUS Z.C1.001
Predlog br. 10572	„ Razdelnice, dvokrake, sa ventilima tipa B/2C, DN=75/52	JUS Z.C1.084
Predlog br. 10573	„ Razdelnice, trokrake, sa ventilima tipa B/2C-B, DN=75/52	JUS Z.C1.085

Zainteresovane radne organizacije koje nisu dobile tekst ovih predloga standarda, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933), sa zahtevom da im se (pojedini ili svi) predlozi dostave radi stavljanja eventualnih primedbi, izmena ili dopuna.

Predlog standarda JUS Z.C1.001 izradio je Gradski SUP — Beograd, a predloge JUS Z.C1.084 i 085 Industrijski obrat »Pohorje« — Dob pri Mirni.

Zahtevi za slanje predloga mogu se dostaviti najkasnije do 1. juna 1973. godine.

iz oblasti piezoelektričnih kristala

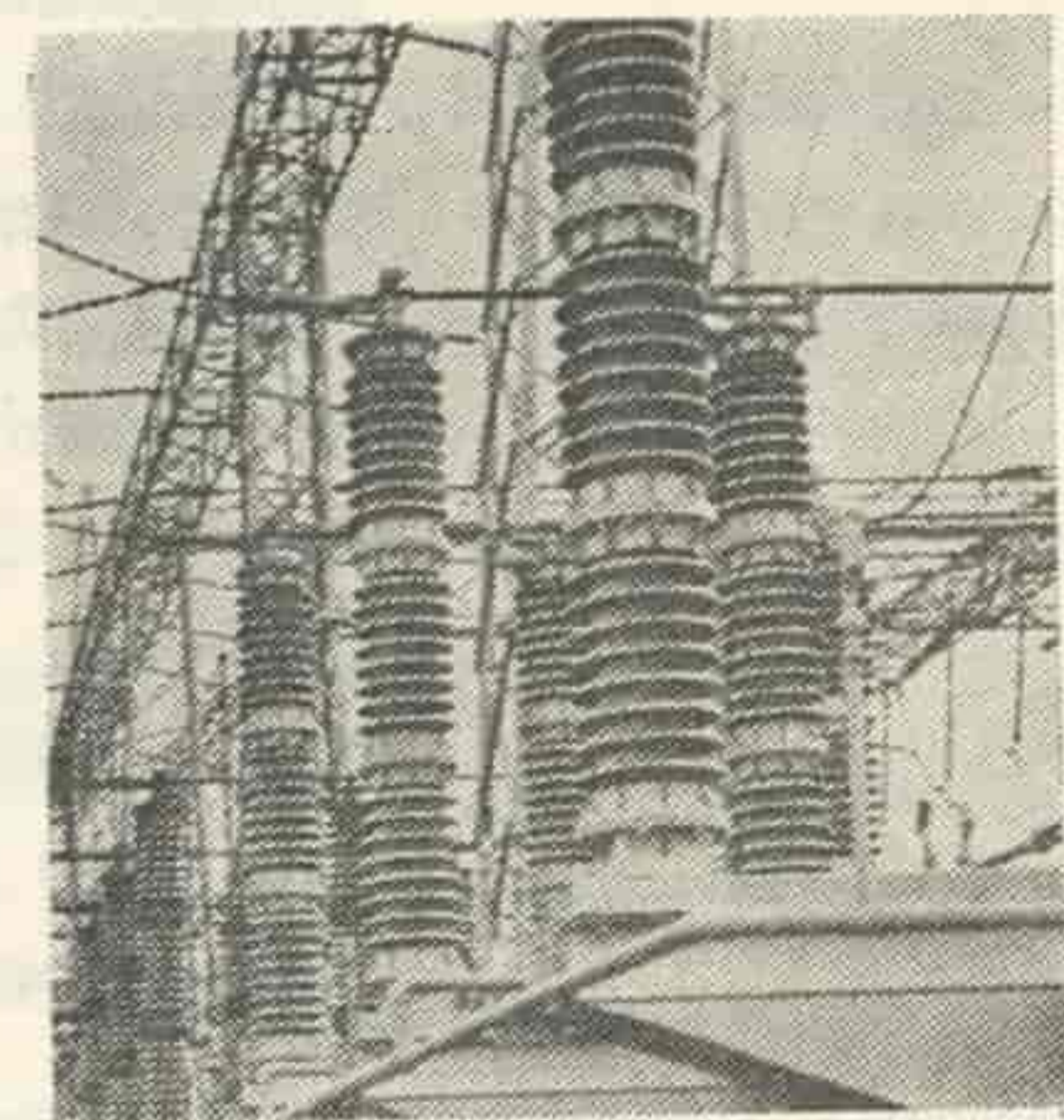
Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juli 1973. godine

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti piezoelektričnih kristala i to:

Predlog br. 10574	— Jedinke kristala kvarca. Standardne vrednosti	JUS N.R9.010
Predlog br. 10575	— Jedinke kristala kvarca. Uslovi ispitivanja ..	JUS N.R9.020

Gornje predloge je pripremio sekretarijat TO 49 sa sedištem u Institutu za automatiku i telekomunikacije »Mihailo Pupin«, Beograd, 1973. godine u saradnji sa Jugoslovenskim zavodom za standardizaciju, a kao osnova poslužila je IEC publikacija 122—1 prvo izdanje, 1962. godine — »Jedinka kristala kvarca za oscilatore«.

Tekst gornjeg predloga interesenti mogu dobiti u sekretarijatu Tehničkog odbora 49, Institut za automatiku i telekomunikacije »Mihailo Pupin«, Beograd, Volgina 15, p. p. 906.

međunarodna standardizacija

primljena dokumentacija

Ovaj pregled sadrži predloge međunarodnih standarda, usvojene međunarodne standarde i drugu važniju dokumentaciju koju je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Preporučuje se zainteresovanim da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili putem izrade kopija, a po posebnom traženju, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcije.

dokumentacija ISO

ISO/TC 4 — Kotrljajni ležaji

Međunarodni standardi:

br. 2263 »Kotrljajni ležaji. Konično valjčani ležaji serije u inčima. Tolerancije klase 4 (normalne tolerancije) 3,0 i 00«

br. 2316 »Kotrljajni ležaji. Konično-valjčani ležaji. Spoljne mere. Podsklopovi. Metričke serije. Spoljni prstenovi sa rubom« Dopuna 1 preporuke ISO/R 355-I-1963 »Kotrljajni ležaji«. Spoljne mere koničnovaljčanih ležaja. Redovi prečnika 2 i 3.

Dopuna 1 preporuke ISO/R 355-V-1969 »Kotrljajni ležaji. Spoljne mere koničnovaljčanih ležaja. Podsklopovi. Metričke serije«

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3030 »Kotrljajni ležaji. Igličasti kotrljajni ležaji. Kavezi za iglice. Metričke serije. Deo I: Kavez za radijalne iglice. Gabaritne dimenzije i tolerancije. (Rok za primedbe 25. V 1973)

br. 3031 »Kotrljajni ležaji. Kotrljajni igličasti ležaji. Metričke serije. Deo II: Kavezi za aksijalne iglice. Gabaritne dimenzije i tolerancije.« (Rok za primedbe 25. V 1973)

br. 3096 »Kotrljajni ležaji. Iglice. Dimenzije. Metričke serije.« (Rok za primedbe 11. V 1973)

ISO/TC 6 — Papir, karton i celulozna pulpa

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3034 »Valoviti karton. Određivanje debljine«

br. 3035 »Valoviti karton sa jednom i dve površine. Određivanje otpornosti prema pritisku ploče«

br. 3036 »Karton. Određivanje otpornosti prema bušenju (perforacija)«

br. 3037 »Valoviti karton. Određivanje otpornosti prema pritisku«

br. 3038 »Valoviti karton. Određivanje otpornosti lepljivih traka potapanjem u vodu«

br. 3039 »Valoviti karton. Određivanje gramature pojedinih papira posle njihovog izdvajanja«

(Rok za primedbe 18. V 1973)

ISO/TC 12 — Veličine, jedinice, simboli i faktori i tablice za preračunavanje

Međunarodni standard:

br. 1000 »SI jedinice i preporuka za primenu njihovih umnožaka i drugih jedinica«

ISO/TC 17 — Čelik

Predlog međunarodnog standarda:

br. 148 »Čelik. Ispitivanje žilavosti po Šarperu (V-zarez)«

ISO/TC 20 — Aero i kosmonautika

Međunarodni standardi:

br. 485 »Priključci za napajanje pod pritiskom vazduhoplova vodom i hitanolom«

br. 1151 »Simboli mehanike leta. Deo I: Kretanje vazduhoplova u odnosu na vazduh.«

br. 1065 »Priključne spojnice od aluminijuma za električne aluminijumske provodnike za vazduhoplove«

br. 1966 »Priključni spojevi za električne kablove koji se koriste u vazduhoplovima«

Predlog međunarodnog standarda:

br. 2964 »Spoljni prečnici i debljine zidova cevi za vazdušne letilice. Metričke dimenzije« (Rok za primedbe 18. V 1973)

ISO/TC 22 — Automobili

Međunarodni standardi:

br. 2704 »Automobili. Svećice za paljenje M10×1 sa ravnim sedištem«

br. 2705 »Automobili. Svećice za paljenje M12×1,25 sa ravnim sedištem«

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 2697 »Automobili. Injektori veličine »S«

br. 2698 »Automobili. Nosač injektora tip 7« (Rok za primedbe 1. VI 1973)

br. 3006 »Drumska vozila. Točkovi za putnička vozila. Metode ispitivanja« (Rok za primedbe 18. V 1973)

ISO/TC 29 — Sitan alat

Međunarodni standardi:

Ispravka standarda ISO/IS-2336

»Listovi za ručne i mašinske testere za metal. Dimenzije za dužine do 450 mm i visine do 6,3 mm«

br. 2568 »Okrugle nareznice, ručne i mašinske i držači nareznica«

br. 2586 »Čeona nasadna glodala sa poprečnim žlebom za klin. Metrička serija«

br. 2726 »Alat za obradu drveta. Noževi za rende«

br. 2730 »Alat za obradu drveta. Sečiva i dleta«

br. 2780 »Glodala koja se pokreću pomoću trna sa zubom. Priključne mere glodala sa nosačem. Metrička serija«

ISO/TC 34 — Poljoprivredni prehrambeni proizvodi

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3003 »Sonde za mleko u prahu« (Rok za primedbe 11. V 1973)

ISO/TC 36 — Kinematografija

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 2966 »Kinematografija. Kinematografski film 16/83 (1—3) i (1—4). Dimenzije sečenja i perforacija«

br. 2968 »Kinematografija. 8 mm kinematografski film tip S, perforirani, snimajuće karakteristike za magnetsko snimanje zvuka«

ISO/TC 38 — Tekstil

Predlozi međunarodnih standarda:

Nacrt izmene 1 standarda ISO/IS-2307

»Užad. Određivanje opštih fizičkih i mehaničkih osobina«

br. 2914 »Vuna. Određivanje sadržaja čiste vune u masnoj vuni«

ISO/TC 39 — Mašine alatke

Međunarodni standard:

br. 2562 »Modularne jedinice za konstrukciju mašina alatki. Tabele za pravolinijsko pomeranje«

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 2956 »Modularne jedinice za mašine alatki — glave vretena i podešljivi pribori za viševretene glave nominalnih veličina 8, 10 i 12 mm« (Rok za primedbe 1. VI 1973)

br. 3032 »Uslovi ispitivanja za vertikalne stubne bušilice. Ispitivanja tačnosti. Deo II: Preklična ispitivanja« (Rok za primedbe 11. V 1973)

ISO/TC 43 — Akustika

Predlog međunarodnog standarda:

br. 2923 »Merenje buke na brodovima« (Rok za primedbe 11. V 1973)

ISO/TC 44 — Varenje

Međunarodni standard:

br. 2504 »Radiografija varova i uslovi posmatranja filmova. Primena preporučenih tipova indikatora kvaliteta slike (IQI)

ISO/TC 45 — Elektromeri i proizvodi na bazi elastomera

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3011 »Tkanine presvučene sa gumom i plastikom, određivanje otpornosti prema udaru u stanju mirovanja«

ISO/TC 46 — Dokumentacija

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3166 »Kod za predstavljanje naziva zemalja« (Rok za primedbe 15. V 1973)

ISO/TC 47 — Hemija

Međunarodni standardi:

br. 742 »Natrijumkarbonat, tehnički. Određivanje sadržaja hlorida, merkurimetrijska metoda«

br. 981 »Natrijumhidroksid, tehnički. Određivanje sadržaja hlorida. Merkurimetrijska metoda«

Ispravka standarda ISO/IS-2122

»Natrijum i kalijumsilikat, tehnički. Pripremanje rastvora proizvoda teško rastvorljivih u ključaloj vodi i određivanje materija nerastvornih u vodi«

br. 2481 »Natrijumhlorid, tehnički. Određivanje halogena, izražen kao hlor. Merkurimetrijska metoda«

br. 2482 »Natrijumhlorid, tehnički. Određivanje sadržaja kalcijuma i magnezijuma sa EDTA kompleksimetrijskom metodom«

br. 2483 »Natrijumhlorid, tehnički. Određivanje gubitaka mase na 110 °C«

ISO/TC 54 — Etarska ulja

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3043 »Etarsko ulje bibera sa Jamajke«

br. 3045 »Etarsko ulje lovora«

međunarodna standardizacija

- br. 3053 »Etarsko ulje greipfruta dobiveno presovanjem«
 br. 3054 »Etarsko ulje lavandina abrialis«
 br. 3061 »Etarsko ulje crnog bibera«
 br. 3062 »Etarsko ulje australijskog sandalovog drveta«
 br. 3063 »Etarsko ulje ylang-ylang-a«
 br. 3064 »Etarsko ulje pomorandže, paragvajske«
 br. 3065 »Etarsko ulje australijskog eukaliptusa, sa 80 do 85% cineola«
 br. 3140 »Etarsko ulje slatke (kineske) pomorandže, dobiveno presovanjem«
 br. 3141 »Etarsko ulje lista karanfilića«
 br. 3142 »Etarsko ulje pupoljka karanfilića«
 br. 3143 »Etarsko ulje peteljki karanfilića« (Rok za primedbe 18. V 1973)
- ISO/TC 59 — Zgradarstvo**
 Međunarodni standard:
 Ispravka standarda ISO/IS-2594
 »Crteži u zgradarstvu. Metode projektovanja«
 Predlog međunarodnog standarda:
 br. 3055 »Oprema za kuhinje — koordinacija veličina«
- ISO/TC 61 — Plastične mase**
 Predlozi međunarodnih standarda:
 Nacrt dodatka 2 preporuci ISO/R 1043—1969 »Skraćenice (simboli) za plastiku«
 br. 3661 »Epoksi smole — određivanje epoksi ekvivalenta«
- ISO/TC 67 — Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa**
 Predlog međunarodnog standarda:
 Dodatak 1 predlogu standarda ISO/DIS-2644 »Materijali i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa — čelične cevi za bušenje, klase X66—673—593 (Rok za primedbe 15. V 1973)
- ISO/TC 69 — Primena statističkih metoda**
 Međunarodni standard:
 br. 2602 »Statistička interpretacija rezultata ispitivanja. Ocena preseka. Interval pouzdanosti«
- ISO/TC 77 — Azbestcementni proizvodi**
 Predlog međunarodnog standarda:
 br. 2785 »Uputstva za izbor azbestcementnih cevi prema spoljnjem opterećenju sa i bez unutarnjeg pritiska«
- ISO/TC 95 — Kancelarijske mašine**
 Međunarodni standard:
 br. 1730 »Uređaj za diktiranje. Zahtevi za osnovne operacije«
- ISO/TC 97 — Računske mašine i obrada informacija**
 Međunarodni standardi:
 br. 2629 »Postupci upravljanja na osnovni način. Konverzacionalni prenos informacija«
 br. 2690 »Magnetne trake neispisane za registraciju merenja. Fizikalne karakteristike i metode ispitivanja«
 br. 2711 »Obrada informacija. Predstavljanje rednog broja datuma«
 Predlog međunarodnog standarda:
 br. 2955 »Predstavljanje SI jedinica i drugih za korišćenje u sistemima sa ograničenim skupom znakova« (Rok za primedbe 15. V 1973)
- ISO/TC 98 — Osnove statističkih proračuna građevinskih konstrukcija**
 Predlog međunarodnog standarda:
 br. 2945 »Klasifikacija sile i kombinacija sila koje utiču na građevine (Rok za primedbe 15. V 1973)
- ISO/TC 102 — Železne rude**
 Predlog međunarodnog standarda:
 br. 3087 »Železne rude. Određivanje sadržaja vlage« (Rok za primedbe 8. VI 1973)
- ISO/TC 105 — Čelična žičana užad**
 Međunarodni standard:
 br. 2408 »Čelična žičana užad za opšte svrhe. Karakteristike«
- ISO/TC 108 — Mehanički udari i vibracije**
 Predlog međunarodnog standarda:
 br. 2954 »Vibracije rotirajućih mašina i mašina koje rade oscilirajući napred-nazad. Zahtevi za opremu instrumenata koji mere vibracije« (Rok za primedbe 18. V 1973)
 Dodatak 1 predlogu ISO/DIS 1925 — »Terminologija kod uravnoteženosti-balaniranja« (Rok za primedbe 18. V 1973)
- ISO/TC 111 — Lanci za dizanje, njihove spojke i pribor**
 Međunarodni standard:
 br. 1837 »Kuke za dizalice. Nomenklatura«

dokumentacija IEC

- IEC/TC 2** — **Rotacione mašine**
IEC publikacija 136—3 (prvo izdanje, 1972): Mere ugljenih četkica i držača četkica za električne mašine. Deo treći: Tehnički popis pitanja IEC-a za korisnike ugljenih četkica. Cena: 5 šv. fr.
- IEC/TSC 12C** — **Radio predajnici**
Dopuna br. 1 — IEC publikaciji 284 (Prvo izdanje 1968. god.): Uputstva u vezi sa opasnostima pri eksploataciji elektronskih uređaja i drugih uređaja sa sličnom tehnikom. Decembar 1972. god. Cena 3 šv. fr.
- IEC/TC 14** — **Energetski transformatori**
Izveštaj sa sastanka u Atini održanog od 6. do 9. novembra 1972. godine.
- IEC/TC 17** — **Prekidači i kontroleri**
Izveštaj potkomiteta 17D sa sastanka u Stokholmu, održanog od 7. do 9. septembra 1972. godine.
- IEC/TC 33** — **Energetski kondenzatori**
Izveštaj sa sastanka održanog u Parizu od 11. do 13. septembra 1972. godine.
- IEC/TC 34** — **Sijalice i pribor**
IEC publikacija 400 (prvo izdanje, 1972): Grla i držači startera za fluorescentne cevi. Cena: 46,50 šv. fr.
- IEC/TC 39** — **Elektronske cevi i IEC/TSC — 39A Elektronske cevi za mikrotalase.**
IEC publikacija 235—7: Merenje električnih karakteristika elektronskih cevi za mikrotalase. Sedmi deo: Gasne cevi za mikrotalase sklopne naprave. Prvo izdanje, 1972 godine. Cena 33 šv. fr.
IEC publikacija 235—8: Merenje električnih karakteristika elektronskih cevi za mikrotalase. Osmi deo: Oscilatorne cevi za povratne talase — tipa »O«. Prvo izdanje, 1972. godine. Cena 16,50 šv. fr.
- IEC/TC 40** — **Kondenzatori i otpornici**
IEC publikacija 115—1A: Prvi dodatak publikaciji 115—1 (1971). Nepromenljivi otpornici. Deo 1: Nazivi i metode ispitivanja. Izdanje 1972. Cena 5 šv. fr.
Izmena br. 1 (decembar 1972) publikaciji 301 (drugo izdanje 1971). Preporučeni prečnici žičanih izvoda za kondenzatore i otpornike. Cena 3 šv. fr.
IEC publikacija 115—2: Nepromenljivi otpornici. Deo 2: Nepromenljivi nemotani otpornici male snage. Izbor metoda ispitivanja i opšti zahtevi. Prvo izdanje, 1972. godine. Cena 21 šv. fr.
- IEC/TC 41** — **Električni releji**
Radne karakteristike kontakta električnih releja. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 15. avgust 1973.
- IEC/TC 45** — **Nuklearni instrumenti**
IEC publikacija 405: Nuklearni instrumenti: zahtevi u pogledu konstrukcije da se obezbedi zaštita lica od jonizirajućeg zračenja. Prvo izdanje, 1972, god. Cena 21 šv. fr.
- IEC/TSC46B** — **Talaso vodi i njihov pribor**
IEC publikacija 153—7: Šuplji metalni talasovodi. Sedmi deo: Posebne specifikacije za kvadratne talasovode. Prvo izdanje, 1972 god. Cena 19,50 šv. fr.
- IEC/TC 50** — **Klimatska i mehanička ispitivanja**
Izmena br. 1 publikacije 68—1 (treće izdanje 1968): Osnovna ispitivanja uticaja okoline. Deo 1: Opšti deo. Cena 6,50 šv. fr.
Izmena br. 1 publikacije 68—2—10 (1968): Osnovna ispitivanja uticaja okoline. Deo 2: Ispitivanja — Postupak J: Razvoj plesni. Prvi dodatak publikaciji 68—2—10 (1968). Cena 5 šv. fr.
- IEC/TC 56** — **Pouzdanost sastavnih delova i opreme za elektroniku**
Prvi dodatak publikaciji 319 (1970). Prikazivanje podataka o pouzdanosti sastavnih elektronskih delova. Prilog C: Listovi za podatke o pouzdanosti sastavnih delova zasnovanih na laboratorijskim ispitivanjima. Prvo izdanje 1972. god. Cena 6,50 šv. fr.
- IEC/TC 59** — **Radna sposobnost električnih naprava za domaćinstvo**
Izveštaj potkomiteta 59G sa sastanka u Atini, održanog od 2. do 4. novembra 1972. godine.
- IEC/TSC 60A** — **Registrovanje zvuka**
Dopuna br. 1 — IEC publikaciji 94A (Prvo izdanje 1972. god.): Kasete za magnetofone za komercijalnu i domaću upotrebu. Mere i karakteristike. Juli 1972. god. Cena 3 šv. fr.
- IEC/TC 64** — **Električne instalacije u zgradama**
IEC publikacija 364—1: Električne instalacije u zgradama. Prvi deo — Oblast primene, predmet i definicije. Drugo izdanje 1972. god. Cena 12. — šv. fr.

Kalendar zasedanja

Kalendar zasedanja tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

U ovoj rubrici objavljujemo nova sazvana i planirana zasedanja, prema informacijama iz Biltena ISO i Biltena IEC koja u prethodnim biltenima »Standardizacija« nisu objavljena.

Planirana zasedanja označena su znakom *. Datumi i mesta ovih zasedanja biće naknadno definitivno određeni.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove, koji žele da na svoj teret pošalju svoje stručnjake na neko od ovih zasedanja treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd), Cara Uroša br. 54 radi dobijanja potrebnih objašnjenja i uputstava.

Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

ISO

1973

Maj

2—4	London	ISO/TC 20/SC1	Aero i kosmonautika. Električne instalacije za letilice
3—4	Pariz	ISO/TC 32	Spojni žlebovi
7—8	London	*ISO/TC 115/SC2	Pumpe. Metode merenja i ispitivanja
7—8	Pariz	*ISO/TC 128	Aparatura, cevi i fitinzi od stakla
7—11	Edinburg	*ISO/TC 111/SC1	Lanci za dizanje njihove spojke i pribor. Lanci
8—10	London	ISO/TC 94/SC ³	Lična zaštitna sredstva. Zaštitne čizme i cipele
9—11	Ruel Malmasom	ISO/TC 28/SC3	Nafta i proizvodi nafte. Statička merenja nafte.
14—16	Lenjingrad	ISO/TC 70/SC4	Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Ispitivanja
14—19		*ISO/TC 69/SC1	Primena statističkih metoda. Terminologija i simboli
15—16	Lenjingrad	*ISO/TC 70/SC6	Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Gasne turbine
16—18	Štokholm	*ISO/TC 145	Grafički simboli
17—18	Lenjingrad	ISO/TC 70/SC5	Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Regulisanje torzione vibracije i specijalni zahtevi
21—25		*ISO/TC 8/SC8	Brodogradnja. Brodska okna
22—24	Pariz	ISO/TC 82/SC2	Rudarstvo. Elementi transportera
23—25	Pariz	ISO/TC 59	Zgradarstvo
28—29	Švajcarska	*ISO/TC 95/SC6	Kancelarijske mašine. Mašine za obradu pošte i druge specijalne mašine
29—30	Tokio	*ISO/TC 127/SC2	Mašine za zemljane radove. Sigurnosni uslovi i ljudski faktori
	Brisel	*ISO/TC 52/SC1	Hermetičke limenke za životne namirnice. Limenke za opštu upotrebu
	Oslo	*ISO/TC 59/SC2	Zgradarstvo. Terminologija, simboli i usaglašavanje jezičnog izražavanja
		*ISO/TC 82/SC6	Rudarstvo. Dijamantski bušeci pribor sa jezgrovanjem
	London	*ISO/TC 89	Ploče vlaknatice
	Italija	*ISO/TC 107/SC2	Metalne i druge neogranske prevlake. Principi kontrole i koordinacije metoda ispitivanja
	Italija	*ISO/TC 107/SC7	Metalne i druge neorganske prevlake. Ispitivanje korozije metalnih prevlaka
	Italija	*ISO/TC 109	Gorionici za mazut i njihov pribor
		ISO/TC 116/SC4	Aparati za grejanje prostorija. Aparati bez sagorevanja
	Keln	*ISO/TC 132/SC3	Ferolegure. Specifikacije

Maj/Juni

31—1	Tokio	*ISO/TC 127/SC3	Mašine za zemljane radove. Eksploatacija i održavanje
		*ISO/TC 8/SC13	Brodogradnja. Koordinacija dimenzija za brodski smeštaj
		*ISO/TC 133	Sistem mera i označavanje veličina odeće
	Italija	*ISO/TC 123	Klizna ležišta
	Italija	*ISO/TC 123/SC4	Klizna ležišta. Metode proračuna kliznih ležišta

Juni			
4—7	Pariz	*ISO/TC 22/SC13	Automobili. Komande, pokazivači i kontrolna svetla
4—8	Đenova	ISO/TC 17/SC12	Čelik. Vruće valjani i hladno obrađeni čelični limovi, trake i koturovi, i čelični limovi kontinualno pocinkovani vrućim postupkom
4—8	Pariz	*ISO/TC 97/SC13	Računske mašine i obrada informacija. Međusobni spojevi opreme
7—8	Ženeva	*ISCA	Komitet za usmeravanje međunarodne standardizacije za pitanja široke potrošnje
11—14	London	*ISO/TC 108/SC1	Mehanički udari i vibracije. Uravnotežavanje mašine za uravnotežavanje
14—15	London	*ISO/TC 108	Mehanički udari i vibracije
20—22	London	*ISO/TC 142/SC3	Oprema za prečišćavanje vazduha. Oprema za prečišćavanje gasa za gasne turbine, motore sa unutrašnjim sagorevanjem i kompresore
	Pariz	*ISO/TC 22/SC17	Automobili. Vidljivost
	Pariz	*ISO/TC 23/SC1	Poljoprivredne mašine i traktori. Terminologija
	Pariz	*ISO/TC 23/SC6	Poljoprivredne mašine i traktori. Oprema za zaštitu od letine
		*ISO/TC 30/SC3	Merenje protoka tečnosti u zatvorenim kanalima. Metode registrovanja
	Holandija	*ISO/TC 38/SC12	Tekstil. Metode ispitivanja tepiha i drugih tekstilnih podnih pokrivača
		*ISO/TC 73	Pitanja široke potrošnje
	Štokholm	*ISO/TC 97/SC6	Računske mašine i obrada informacija
	Australija	*ISO/TC 150	Implanti za hirurgiju
Juni/Juli			
		*ISO/TC 70/SC1	Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Definicije
II kvartal			
		*ISO/TC 2/SC2	Vijci, navrtke i pribor. Vijci sa urezom i krstastim urezom na glavi
	Pariz	*ISO/TC 8/SC14	Brodogradnja. Jahte
		*ISO/TC 22/SC21	Automobili. Električna drumska vozila
		*ISO/TC 23/SC2	Poljoprivredne mašine i traktori. Opšta ispitivanja
		*ISO/TC 34/SC1	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Sredstva za reprodukciju
	Poljska	*ISO/TC 36/SC3	Dizalice i drugi uređaji za dizanje i odgovarajuća oprema za ekskavatore. Izbor kablova
		*ISO/TC 97/SC1	Računske mašine i obrada informacija. Terminološki rečnik
		*ISO/TC 107/SC6	Metalne i druge neorganske prevlake. Staklasti i porculanski emajli
		*ISO/TC 111/SC2	Lanci za dizanje, njihove spojke i pribor. Kuke
		*ISO/TC 111/SC3	Lanci za dizanje, njihove spojke i pribor. Pribor
		*ISO/TC 127/SC1	Mašine za zemljane radove. Metode ispitivanja performansi mašina
		*ISO/TC 135/SC4	Ispitivanje bez razaranja. Metode električnog i magnetnog ispitivanja
		*ISO/TC 136/SC6	Nameštaj. Kancelarijski nameštaj
Juli			
23—27	Melburn	*ISO/TC109	Materijal i proizvodi za zubarstvo
Avgust			
	Kopenhagen	*ISO/TC 43/SC2	Akustika. Akustika u zgradarstvu
Septembar			
4	Vašington	*PLOCO	Komitet za planiranje
4—7	Vašington	*ISO/TC 1	Navoji
20—29	Pariz	*ISO/TC 45	Elastomeri i proizvodi na bazi elastomera
	Cirih	*ISO/TC 22/SC4	Automobili. Karavani i lake prikolice
	London	*ISO/TC 93/SC1	Skrob (njegovi derivati i sporedni proizvodi). Opšta pitanja
	London	*ISO/TC 93/SC3	Skrob (njegovi derivati i sporedni proizvodi). Specijalna pitanja koja se odnose na proizvode dobivene hidrolizom skroba
		*ISO/TC 47/SC12	Hemija. Halogenski derivati ugljovodonika i opšte metode, Amini

Septembar/Oktobar

29—6	Mantro	*ISO/TC61	Plastične mase
		*ISO/TC79	Laki metali i njihove legure
	Pariz	*ISO/TC116	Aparati za grejanje prostoriya

III kvartal

		*ISO/TC 47/SC2	Hemija. Uzimanje uzoraka hemijskih proizvoda
	Moskva	*ISO/TC 69/SC4	Primena statističkih metoda u standardizaciji. Statistička kontrola kvaliteta

Oktobar

2—3	Švedska	*ISO/TC 22/SC7	Automobili. Uređaj za ubrizgavanje i prečistači goriva
8—12	Rim	*ISO/TC92	Ispitivanje protivpožarne otpornosti građevinskog materijala
17—19	Pariz	*ISO/TC 95/SC16	Kancelarijske mašine. Označavanje, simbolika kancelarijskih mašina
18—20	Pariz	*ISO/TC 95/SC15	Kancelarijske mašine. Numeričke, alfanumeričke kancelarijske mašine
23—24	London	*ISO/TC 31/SC7	Gume, naplaci i ventili. Gume i naplaci za industrijska vozila
		*ISO/TC6	Papir, karton i celulozna pulpa
		*ISO/TC 6/SC5	Papir, karton i celulozna pulpa. Metode ispitivanja i tehnički uslovi pulpe
	Tokio	*ISO/TC 8/SC8	Brodogradnja. Brodska okna
	Tokio	*ISO/TC 8/SC9	Brodogradnja. Čamci i pribor za spasavanje
	Tokio	*ISO/TC 8/SC12	Brodogradnja. Brodski tovar u kontejnerima i paletama
	SSSR	*ISO/TC 23/SC5	Poljoprivredne mašine i traktori. Oprema za obradu tla
		*ISO/TC 27/SC2	Čvrsta mineralna goriva. Mrki ugljevi i ligniti
	Tel Aviv	*ISO/TC 35	Boje i lakovi
	Tel Aviv	*ISO/TC 35/SC1	Broj i lakovi. Terminologija
	Tel Aviv	*ISO/TC 35/SC2	Boje i lakovi. Opšte metode za ispitivanje pigmenata
	Tel Aviv	*ISO/TC 35/SC4	Boje i lakovi. Titandioksid
	Tel Aviv	*ISO/TC 35/SC9	Boje i lakovi. Opšte metode ispitivanja boja i lakova
		*ISO/TC 95/SC17	Kancelarijske mašine. »Kreditne karte« i identifikacione karte
	Minhen	*ISO/TC 96/SC1	Dizalice i drugi uređaji za dizanje i odgovarajuća oprema za ekskavatore
	SSSR	*ISO/TC 104/SC3	Konteneri za transport robe. Dimenzije, tehnički uslovi i ispitivanje. Konteneri, serije 3
	Filadelfia	*ISO/TC 110/SC2	Vozila unutrašnjeg transporta. Bezbednost motornih vozila unutrašnjeg transporta
	Australija	*ISO/TC 129	Aluminijumske rude
	Australija	*ISO/TC 129/SC1	Aluminijumske rude. Uzimanje uzoraka
	Australija	*ISO/TC 129/SC2	Aluminijumske rude. Metode ispitivanja
	Australija	*ISO/TC 129/SC3	Aluminijumske rude. Industrijska ispitivanja
	London	*ISO/TC 144	Sistemi za difuziju vazduha

Oktobar/Novembar

29—1	Tokio	*ISO/TC8	Brodogradnja
	SSSR	*ISO/TC70/SC 6	Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Gasne turbine

Novembar

13—15	Berlin	*ISO/TC 135/SC5	Ispitivanje bez razaranja. Metode ispitivanja radijacijama
		*ISO/TC 22/SC9	Automobili. Dinamika vožnje i ponašanje puta
	London	*ISO/TC33	Vatrostalni materijal
		*ISO/TC44/SC 2	Varenje. Proračun zavarenih sklopova

Novembar/Decembar

		*ISO/TC 132/SC3	Ferolegure. Specifikacije
--	--	-----------------	---------------------------

Decembar

3—9	Viliamsburg	*ISO/TC42	Fotografija
10—17	Viliamsburg	*ISO/TC36	Kinematografija
		*ISO/TC44/SC 9	Varenje. Sigurnosno staklo

IV Kvartal

		*ISO/TC4	Kotrljajni ležaji
		*ISO/TC34	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi

Nju Delhi	*ISO/TC 34/SC7	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Mirođije i začini
Nju Delhi	ISO/TC 34/SC8	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Sredstva za uživanje
	*ISO/TC 46/SC4	Dokumentacija. Automatizacija u dokumentaciji
	*ISO/TC65	Manganske rude
	*ISO/TC 82/SC3	Rudarstvo
Belgija	*ISO/TC 91	Površinski aktivna sredstva
	*ISO/TC 95/SC9	Kancelarijske mašine. Prezentiranje dokumenta, razmaci između redova, praznine između znakova
	*ISO/TC 112/SC1	Tehnologija vakuuma. Spojnice i prirubnice
	*ISO/TC 123/SC3	Klizna ležišta. Dimenzije i tolerancije
	*ISO/TC 132	Ferolegure
SSSR	*ISO/TC 132/SC1	Ferolegure. Uzimanje uzoraka
Pariz	*ISO/TC 142	Oprema za prečišćavanje vazduha i gasova
Nepoznati podaci za mesec		
	*ISO/TC 2/SC3	Vijci, navrtke i pribor. Terminologija i nomenklatura
	*ISO/TC 2/SC5	Vijci, navrtke i pribor. Vijci, navrtke i podloške za čelične konstrukcije
	*ISO/TC 3	Tolerancije
	*ISO/TC 5/SC5	Metalne cevi i fitinzi. Fitinzi (izuzev od livenog gvožđa)
	*ISO/TC 8/SC3	Brodogradnja. Brodske elise
	*ISO/TC 25	Liveno gvožđe
Keln	*ISO/TC 27/SC2	Čvrsta mineralna goriva. Mrki ugljevi i ligniti
	*ISO/TC 33/SC1	Vatrostalni materijal. Terminologija
	*ISO/TC 37	Terminologija. Principi i usklađivanja
	*ISO/TC 38/SC9	Tekstil. Tekstilni materijal za ribarske mreže
	*ISO/TC 44/SC8	Varenje. Materijal za plinsko varenje
	*ISO/TC 48	Laboratorijsko stakleno posuđe i aparati
	*ISO/TC 50	Šelak
	*ISO/TC 74	Cement i kreč
	*ISO/TC 119/SC1	Materijali i proizvodi metalurgije praha. Terminologija
	*ISO/TC 119/SC2	Materijali i proizvodi metalurgije praha. Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja praha (uključujući praškove za tvrde metale)
	*ISO/TC 119/SC3	Materijali i proizvodi metalurgije praha. Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja proizvoda od sinterovanog metala (izuzev od tvrdih metala)
	*ISO/TC 126	Duvan i duvanski proizvodi

informacije ISO

pisanje datuma

ohrabrujuća podrška ISO sistemu

ISO standard za pisanje datuma brojevima objavljen 1971. godine, već je u širokoj meri prihvaćen. Trinaest zemalja (Australija, Čile, Danska, Finska, Mađarska, Iran, Republika Koreja, Holandija, Portugalija, Cejlon, Švedska, Engleska i SAD) i mnoge internacionalne organizacije su usvojile ili potvrdile ISO standard, a još sedam zemalja (Austrija, Nemačka, Francuska, Irak, Italija, Tajland, Turska) pripremile su nacrt nacionalnog standarda koji odgovara ISO standardu, na osnovu podataka iz ranije datog pregleda. Pošto nekoliko drugih zemalja planiraju da to isto urade, može se reći da je skoro polovina zemalja članica ISO već uzvojila taj sistem pisanja datuma.

Glavna svrha ISO standarda je da se izbegnu zabune ili nerazumevanja, obezbeđujući na taj način univerzalno razumljiv oblik pisanja datuma samo brojevima.

Kada jedna američka sekretarica otkuca 1-12-1973 na pismu, ona želi da označi dvanaesti januar, ali engleska ili norveška sekretarica će taj isti datum pročitati kao prvi decembar. Eto, situacije takve vrste želi da otkloni ISO standard. Za one koji nisu upoznati sa ISO sistemom, podsećamo ih, da ako se samo brojevi upotrebljavaju za označavanje datuma, onda se koristi opadajući red pisanja tj. godina, mesec,

dan. Prema tome npr. dvanaesti januar će biti napisan: 1973-01-12. Iz tehničkih razloga crtica se preporučuje za razdvajanje kao pogodnija od tačke ili razmaka ili crte.

Standard objašnjava, da ako je mesec napisan rečima (čak i u skraćenom obliku) može se datum pisati kako se želi -12 januar 1973, januar 12 1973 ili 1973 Jan. 12, jer je u tom slučaju dvosmislenost nemoguća.

Ali, ako se iz nekog razloga koriste samo brojevi, onda će se ISO sistem koristiti. Za mnoge svrhe u vezi sa dokumentacijom, računarima ili obradom podataka, brojevi imaju prvenstvo ili su čak i neophodni.

Ovom napisu nije namera da se svako ubedi da treba da koristi ISO sistem za sve svrhe i u svim prilikama; upravo, značajno je to, moramo da ponovimo, da se izbegnu greške ili zabune kod pisanja datuma samo brojevima.

Komentarišući ISO predlog, Mr. Olle Sturen, Generalni sekretar izjavio je: »Izveštaji su ohrabrujući. Nije lako menjati dugo postojeću praksu, ali kako se i međunarodne veze i trgovina šire, bitno je da svi narodi sarađuju i pomažu da se otklone potencijalni izvori nerazumevanja.

jedinstveni sistem predstavljanja datuma po redoslednom broju dana u godini

ISO je objavio novi međunarodni standard (ISO 2711) koji se zasniva na međunarodno proverenom sistemu predstavljanja datuma po redoslednom broju dana u godini sa namerom da se olakša izmena podataka kod računskih mašina i drugih sistema koji obrađuju podatke.

Šta je to pisanje datuma po redoslednom broju dana u godini?

To je sistem koji dodeljuje svakom danu godine sopstveni broj od 1. januara (001) do 31. decembra (365 ili 366 u prestupnoj godini). Na taj način se sasvim prosto i brzo može otkriti koliko dana ima između, recimo, desetog aprila i devetnaestog jula. Koristeći ovaj sistem koji se veoma mnogo koristi u trgovini i prometu robe, može se brzo doći do odgovora da je to 100 dana.

Teškoća se sastoji u tome da ima bezbroj načina pisanja datuma po redoslednom broju dana u godini.

Prema ISO, koristeći opisan sistem, prvi juli biće pisan od sada kao 1973 182. Alternativno, kada se godina piše skraćeno sa dva ili tri broja, onda kao 73 182 ili 3 182. Kada se koriste za razdvajanje brojeva u cilju lakšeg sporazumevanja ljudi, onda se crtica ili razmaci mogu pisati na sledeći način: 1973-182, 73-182, ili 3-182, ili kao 1973 182, 73 182 ili 3 182.

Boreći se protiv upotrebe drugih oblika predstavljanja datuma po redoslednom broju dana u godini, ISO doprinosi za bolje i brže sporazumevanje ljudi širom sveta.

Ovaj sistem je u saglasnosti sa ranijim ISO-standardom (ISO 2014) za pisanje datuma samo u obliku brojeva, prema kome je prvi juli 1973 predstavljen kao 1973-07-01.

pregled primljenih važnijih inostranih standarda

Ova rubrika obuhvata pregled važnijih inostranih standarda primljenih u standardoteci Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju. Stručnjaci, zainteresovane ustanove i preduzeća mogu da koriste ove standarde u samoj standardizaciji Zavoda ili da izvrše nabavku. Za sva obaveštenja obratiti se Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju — Standardoteka, Beograd, Cara Uroša br. 54.

a) GOST* — S.S.S.R.

b) TGL — Nemačka demokratska republika

DK 542.2: 666.174.2

TGL 20 678 B1.1/71 Laborgeräte aus Glas. Sphärische Schliffe (S). Technische Forderungen. Prüfung

TGL 20 678 B1.2/71 —, Masse der Schliffzonen

DK 543.21: 001.4(083.74)

GOST 17782—72 Gravimetriya razvedochnaya. Terminy i opredeleniya

DK 543.257.2(083.74)

GOST 16286—72 Preobrazovateli potentsiometricheskie gsp. Ehlektrody vspomogatel'nye promyshlennye

DK 621.313.(083.74)

GOST 17494—72 Mashiny ehlektricheskie napryazheniem do 1000 V. Stepeni zashchity

DK 621.314.261.001.4.(083.74)

GOST 17691—72 Preobrazovateli chastoty ehlektromashinnye moshchnost'yu 250 kVt i vysshe. Metody ispytanij

DK 621.316.56: 001.4(083.74)

GOST 17703—72 Apparaty ehlektricheskie kommutatsionnye. Osnovnye ponyatiya. Terminy i opredeleniya

DK 621.318.12.(083.74)

GOST 17809—72 Materialy magnitnotverdye litye. Marki i tekhnicheskie trebovaniya

DK 621.355.8(083.74)

GOST 11258—72 Akkumulyatory germetichnye diskovye nikel'-kadmievye shchelochnye. Obshchie tekhnicheskie-usloviya

DK 621.383.4.011.08(083.74)

GOST 17772—72 Fotorezistory. Metody izmereniya osnovnykh fotoelektricheskikh parametrov i opredeleniya kharakteristik

DK 621.386.2(083.74)

GOST 17796—72 Trubki rentgenovskie tipa BSV7

DK 621.397.12.019.3(083.74)

GOST 17638—72 Apparaty faksimil'nye. Metody ispytanij na nadezhnost'

DK 621.431.75.004.2(083.74)

GOST 5033—72 Magneto rabochie dlya aviatsionnykh porshnevykh dvigatelej. Obshchie tekhnicheskie usloviya

DK 621.643.4:542.1

TGL 25 630/71 Laborarmaturen. Schlauchtüllen ohne Verschraubung. Nenngrößen. Hauptkennwerte

TGL 25 631/71

Laborarmaturen. Schlauchtüllen mit Verschraubung. Nenngrößen. Hauptkennwerte

DK 621.646.9:542.1

TGL 25 626/71 Laborarmaturen. Säulen für Hähne und Ventile. Nenngrößen. Hauptkennwerte

TGL 25 627/71

Laborarmaturen. Säule für Schutzkontakt-Steckdose Nenngrößen. Hauptkennwerte

DK 621.646.9:542.2

TGL 25 634/71 Laborarmaturen. Gabelstücke. Nenngrößen. Hauptkennwerte

TGL 25 635/71

Laborarmaturen. Verbindungsstücke. Nenngrößen. Hauptkennwerte

DK 621.798.1: 003.62(083.74)

GOST 18106—72 Tara. Uslovnye oboznacheniya poverkhnostej dlya ispytanij

GOST 18119—72

Tara transportnaya. Metod ispytaniya na ustojchivost' k vozdeystviyu dozhdya

DK 621.865.2:669.14(083.74)

GOST 1405—72 Lomy stal'nye stroitel'nye

DK 621.882.082.1:621.753.1(083.74)

GOST 17722—72 Rez'ba metricheskaya dlya priborostroeniya. Dopuski

* Transliteracija vršena prema priloženoj tabeli.

- DK 621.882.1:621.9—229(083.74)
GOST 17773—72 Stanochnye prisposobleniya detali. Vinty ustanovochnye s tsilindricheskoj golovkoj. Konstruktsiya i razmery
- GOST 17774—72** „ Pal'tsy ustanovochnye tsilindricheskie vysokie. Konstruktsiya i razmery
- GOST 17775—72** „ Pal'tsy ustanovochnye srezannye vysokie. Konstruktsiya i razmery
- GOST 17776—72** „ Plastiny opornye kustanovochnym pal'tsam. Konstruktsiya i razmery
- GOST 17777—72** „ Shajby opornye k ustanovochnym pal'tsam. Konstruktsiya i razmery
- GOST 17778—72** „ Shajby opornye. Konstruktsiya i razmery
- GOST 12204—72** „ Nozhki vysokie. Konstruktsiya i razmery
- GOST 17779—72** „ Rukoyatki nepodvizhnye. Konstruktsiya i razmery
- DK 621.882.622—422—422.6
GOST 7817—72 Bolty povyshennoj tochnosti s shestigrannoj umen'shennoj golovkoj dlya otverstij iz-pod razvertki. Konstruktsiya i razmery
- DK 622.284.6(083.74)
GOST 17694—72 Stojki prizabojnye treniya postoyannogo soprotivleniya
- DK 624.012.1/4
GOST 9818—67 Lestnichnye marshi i ploschadki zhelezobetonnye dya zhilykh i obshchestvennykh zdanij
- DK 625.85(083.74)
GOST 17060—71 Smesi bitumomineral'nye (goryachie, tep'lye, kholodnye) dorozhnye i aehrodromnye. Tekhnicheskie usloviya
- DK 628.24:624.053
TGL 24 900 B1.1/72 Meliorationen. Rohrleitungen. Projektierung, Bau und Instandhaltung von Gefällerohrleitungen
- DK 628.381
TGL 26 056/B1.2/72 Abwasserrückstände. Landwirtschaftliche und gärtnerische Verwertung
- DK 629.12.037.1(083.74)
GOST 8054—72 Vinty grebnye metallicheskie
- DK 631.855(083.74)
GOST 17790—72 Superfosfat ammonizirovannyj iz fosforitov karatau
- DK 633.51.002.68(083.74)
GOST 6015—72 Otkhody voloknistye khlopkozavodov
- DK 634.086:543.852.1(083.74)
GOST 17823.1—72 Produkty lesokhimicheskie. Metod opredeleniya kislotnogo chisla
- DK 634.0.86:543.852.44(083.74)
GOST 17823.2—72 Produkty lesokhimicheskie. Metod opredeleniya jodnogo chisla
- DK 637.222
TGL 8676/B1.3/72 Milch und Milcherzeugnisse. Chemische und physikalische Prüfung von Butter. Prüfung der Wasserfeinverteilung
- DK 637.232.14(083.74)
GOST 18113—72 Separatory-slivkootdeliteli
- DK 643.352.2
GOST 16997—71 Kotly pishchevarochnye sudovye parovye i lektricheskie
- DK 661.727.4(083.74)
GOST 2768—69 Atseton tekhnicheskij
- DK 661.733:547.461:6:(083.74)
GOST 10558—72 Kislota adipinovaya
- DK 662.351:543.06(083.74)
GOST 7102—72 Porokha piroksilinovye. Metod opredeleniya sodержaniya grafita
- DK 662.351:547.551.2.06(083.74)
GOST 7103—72 Porokha piroksilinovye. Metody opredeleniya sodержaniya difenilamina
- DK 663.634(083.74)
GOST 6709—72 Voda distillirovannaya
- DK 664.841(083.74)
GOST 1016—72 Konservy. Ovoshchi farshirovannye v tomatnom souse
- DK 665.521.6(083.74)
GOST 13577—71 Parafin neftyanoj dlya pishchevoj promyshlennosti
- DK 667.661.437(083.74)
GOST 10831—72 Valiki malyarnye
- DK 669.14:543.272(083.74)
GOST 17745—72 Stali i splavy. Metod opredeleniya sodержaniya gazov
- DK 669.14—423
TGL O—1029/71 Winkelstahl ungleichschenkelig warm gewalzt. Abmessungen. Statische Werte
- TGL 9554/71** E-Winkelstahl ungleichschenkelig warm gewalzt. Abmessungen. Statische Werte
- DK 685.314.33(083.74)
GOST 6410—72 Botiki i sapozhki rezinovye i rezinotekstil'nye (kleenye)
- DK 686.12.031:669—426
TGL 10471/B1.1/72 Heftdraht aus Stahl für Drahtheftmaschinen rund. Abmessungen
- TGL 10472/B1.2/72** Heftdraht aus Stahl für Drahtheftmaschinen flach. Abmessungen
- TGL 10471/B1.3/72** Heftdraht aus Stahl für Drahtheftmaschinen. Technische Lieferbedingungen
- DK 679.71,782
GOST 1521—68 Silumin v chushkakh

DK 674.02:001.4(083.74)
GOST 17743—72 Tekhnologiya derevoobrabatyvayushchej i mebel'noj promyshlennosti. Terminy i opredeleniya

DK 674.056:621.911.5(083.74)
GOST 12378—72 Tsikli

DK 674.093:001.4(083.74)
GOST 17747—72 Tekhnologiya lesopil'noj promyshlennosti. Terminy i opredeleniya

DK 675.03:599.32(083.74)
GOST 17714—72 Shkurki melkikh gryzunov vydelennye

DK 677.312(083.74)
GOST 6614—72 Sherst' tsigajskaya polutonkaya i polugrubaya sortirovannaya

DK 677.4
GOST 9513—64 Nit' etatnaya v bobinakh

DK 681.121.845.084
GOST 14319—69 Sosudy uravnitel'nye dlya differentsial'nykh manometrov
GOST 14320—69 Sosudy razdelitel'nye dlya differentsial'nykh manometrov

DK 681.128.6:658.562.(088.7)
GOST 5.1488—72 Rele urovnya pru-5, pru-5S3G. Trebovaniya k kachestvu attestovannoj produktsii

DK 681.171.(083.74)
GOST 11476—72 Mashiny kontrol'no-kassovye

DK 681.32(083.74)
GOST 17721—72 Mashiny summiruyushchie tsifrovye desyatiklavishnye mekhanicheskie

DK 681.32—86(083.74)
GOST 17788—72 Mashiny vychislitel'nye klavishnye mekhanicheskie bez zapisi chisel

DK 687.1.004.1
TGL 26 996/B1.1/72 Lederwarenerzeugnisse. Mäntel, Jacken und Westen aus Leder für Damen, Herren und Kinder. Gütevorschrift

TGL 26 996/B1.3/72 Lederwarenerzeugnisse. Kniebund- und kurze Hosen aus Leder für Damen, Herren und Kinder. Gütevorschrift

TGL 26 997/B1.1/72 Lederwarenerzeugnisse. Mäntel, Jacken und Westen aus Kunstleder für Damen, Herren und Kinder. Gütevorschrift

DK 688.3.001.1
TGL 26 999/B1.1/71 Lederwarenerzeugnisse. Taschen. Begriffe

TGL 26 999/B1.2/71 Lederwarenerzeugnisse. Schreib- und Dokumentenmappen. Begriffe

TGL 26 999/B1.4/71 Lederwarenerzeugnisse. Kleinleiderwaren. Begriffe

TGL 26 999/B1.5/71 Lederwarenerzeugnisse. Beutel. Begriffe

DK 697.353
TGL 26 750/71 Raumheizkörper und -geräte. Flachheizkörper und Befestigungen

TGL 26 751/71 Raumeizkörper und -geräte. Plattenheizkörper und Befestigungen

DK 778.55(083.74)
GOST 2639—72 Kinoproektory dlya 35- i 70-mm fil'mov. Tipy. Osnovnye parametry. Tekhnicheskie trebovaniya

GOST 6850—72 Kinoproektory dlya 16-mm fil'mov. Tipy. Osnovnye parametry. Tekhnicheskie trebovaniya

TABLE 1 — Transliteration of Slavic Cyrillic alphabets

printed	Transliteration from					
	Russian	Ukrainian	Byelo-russian	Ser-bian	Bulga-rian	Mace-donian
а А	a	a	a	a	a	a
б Б	b	b	b	b	b	b
в В	v	v	v	v	v	v
г Г	g	g	g	g	g	g
д Д	d	d	d	d	d	d
ђ Ђ				dj		
ѓ Ѓ						g
е (ѐ) Е (Ě)	e	e	e	e	e	e
є Є		je				
ж Ж	zh	zh	zh	zh	zh	zh
з З	z	z	z	z	z	z
с С						dz
и И	i	i	i	i	i	i
і І		yi	yi			
ї Ї		yi				
ј Ј				j		j
й Й	j	j	j		j	
к К	k	k	k	k	k	k
л Л	l	l	l	l	l	l
љ Љ				lj		lj
м М	m	m	m	m	m	m
н Н	n	n	n	n	n	n
њ Њ				nj		nj

printed	Transliteration from					
	Russian	Ukrainian	Byelo-russian	Ser-bian	Bulga-rien	Mace-donian
о О	o	o	o	o	o	o
п П	p	p	p	p	p	p
р Р	r	r	r	r	r	r
с С	s	s	s	s	s	s
т Т	t	t	t	t	t	t
ћ Ћ				cj		
ќ Ќ						k
у У	u	u	u	u	u	u
ў Ў			w			
ф Ф	f	f	f	f	f	f
х Х	kh	kh	kh	kh	kh	kh
ц Ц	ts	ts	ts	ts	ts	ts
ч Ч	ch	ch	ch	ch	ch	ch
џ Џ				dzh		dzh
ш Ш	sh	sh	sh	sh	sh	sh
щ Щ	shch	shch			shch	
ъ Ъ	"	"	"		y	
ы Ы	y		y			
ь Ь	'	'	'		'	
э Э	eh		eh			
ю Ю	yu	yu	yu		yu	
я Я	ya	ya	ya		ya	

NOVO NOVO NOVO

izdanja jugoslovenskog
zavoda
za standardizaciju

- ▶ bilten standardizacija
- ▶ jugoslovenski standardi
- ▶ katalog JUS
- ▶ zbirke JUS
- ▶ inostrani standardi

41

428/1973

700020444,4

COB

